

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΤΟΣ Α΄.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 26 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1881

ΑΡΙΘ. 52

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ. — Τὸ ἐν Ἑλλάδι καθεστὸς, αἱ δυνάμεις καὶ ὁ Ἑλληνισμὸς. — Οἱ Πέρσαι τοῦ Αἰσχύλου, ἐκ τοῦ συγγράμματος τοῦ Paul de Saint-Victor «Les deux masques.» — H. Taine, ἀκαδημαϊκὸς: Ἱστορία τῆς τέχνης ἐν Ἰταλίᾳ. — Δημητρίου Αἰνιᾶνος. Ὁ Ἐμπορὸς Μάρκος, ἀληθὲς διήγημα. — Ἀρσενίου Οὐσσαί: Ἡ Ῥαφαέλα. — Βιβλιογραφικὸν Δελτίον.

ΤΟ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΚΑΘΕΣΤΟΣ ΑΙ ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΚΑΙ Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ

(Συνέχεια, ἴδε προηγούμενον ἀριθμὸν καὶ τέλος.)

Ἡ Ἑλλὰς ἐπομένως, καθ' ὃν προσεφέρθη καὶ εἰργάσθη τρόπον, ἐξετιμήθη καὶ ἡμίφθη. Ἡ δικαιοσύνη ὁμως καὶ τὸ δημόσιον δίκαιον καταβοᾷ κατὰ τῆς ἀσταθοῦς τῶν ἐθνῶν πολιτικῆς. Ἡ ἱστορία δὲν θὰ δυνηθῆ νὰ συμβιβάσῃ τὴν εὐεργεσίαν αὐτῶν πρὸς τὴν παρατεταμένην ἀδικίαν τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀγωνίαν.

Εὐγνωμοσύνην ὀφείλει σύμπας ὁ Ἑλληνισμὸς καὶ δὴ καὶ ὁ ἀπελευθερωθεὶς εἰς τὰ μέγχις ἐσχάτων ὑπερασπισθέντα αὐτὸν ἔθνη καὶ ἄτομα, καὶ νὰ μὴ μνησικαχῆ πρὸς τὰ κατ' ἀναπόδραστον ἀνάγκην παλινδρομήσαντα· ἀλλ' ἡ δικαιοσύνη παραδίδει εἰς τὴν κρίσιν τῆς ἱστορίας τοὺς εἰς τὸν ἐγωϊσμὸν καὶ τὰ πάθη των θυσιάσαντας τὸν ἀληθῆ σκοπὸν, δι' ὃν τοσαῦται ὑπάρξεις ἀπώλοντο καὶ τοσοῦτοι θησαυροὶ ἐδαπανήθησαν κατὰ τὸ ἐν Ἀνατολῇ φοβερὸν δρᾶμα.

Ὁ ἐμπρήσας τὴν Ἀνατολὴν πόλεμος δὲν ἐγένετο ἐπὶ σκοπῷ ἄλλα μὲν ἔθνη νὰ μεγαλυθῶσιν, ἡ δὲ Τουρκία νὰ σμικρυνθῆ· ἀλλ' ἵνα βελτιωθῶσι τὰ κακῶς ἔχοντα αὐτῆς, ἅπερ οὐδέποτε ἀπέκρυφεν αὐτὴ ἡ κυβερνησίς της.

Πιστεύομεν δὲ ὅτι, ἐὰν αἱ δυνάμεις ἐδείκνυντο εὐθύτεραι, εἰλικρινέστεραι καὶ σταθερώτεραι· ἐὰν ὑπῆρχε σύμπνοια καὶ ἀδιάρρηκτος μεταξὺ των ἐνότης ἢ θέλησίς των ἤθελον εἶσθαι κοπίς, καὶ οὐ μόνον οἱ ὑποτελεῖς τῆ Τουρκίας λαοὶ ἀλλόδοξοι καὶ ἀλλόφυλοι ἤθελον τεθῆ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν νόμων, ἀλλὰ καὶ ὁ οὐχ ἦττον αὐτῶν πάσχων τουρκικὸς λαός.

Ὁ Σουλτάνος καὶ ἡ κυβερνησίς του, ἐὰν εἰς τὴν παρέμβασίν των διέβλεπον προθέσεις ἀφιλοκερδεῖς, δυνατὸν, μακρὰν τοῦ νὰ δυσχεραίνωσι, νὰ ἐπωφελοῦντο, ὅπως τῇ πεφωτισμένῃ συνεργείᾳ των βελτιώσωσι τὸ διοικητικὸν καὶ δικαστικὸν ἐν Τουρκίᾳ σύστημα, περικόψωσι τὰς περιττὰς δαπάνας, χρησιμοποίησωσι τὰ γράμματα, ἀναπτύξωσι τὴν καθυστεροῦσαν γεωργίαν καὶ βιομηχανίαν, καὶ ἀναπλάσσωσι τὸν εὐπλαστον καὶ πολλῆς ἀξίας τυγχάνοντα εὐάγωγον τουρκικὸν λαόν.

Ἐὰν τὰ προεξέχοντα εἰς τε τὴν ἰσχὺν καὶ τὸν πολιτισμὸν ἔθνη δὲν ἠσέβουν εἰς ἑαυτὰ φιλοδοξίας καὶ συμφερόντων ἕνεκεν, ἡ θέλησίς των ἤθελον εἶσθαι νόμος καὶ ἡ διαγωγὴ των ὑπογραμμὸς τοῖς ὑποδεεστέροις. Πῶς ὁμως ἀπαιτεῖται ἰσότης ἐν Τουρκίᾳ ἀντικειμένη εἰς τὸ θρησκευτικὸν αὐτῆς πολιτεύμα, ἐν ᾧ αὐτὴν ἀρνεῖται ἡ χριστιανικωτάτη Ῥωσσία εἰς αὐτοὺς τοὺς ὁμοδόξους της λαούς;

Ἄλλως τε αὐτὴ ἡ ἰσότης, ὑπὲρ ἧς ἀπέθανε

καὶ αὐτὸς ὁ Θεός, εἰς ποῖον τῶν μᾶλλον πεπολιτισμένων ἐθνῶν ὑπάρχει ἐν τῇ πραγματικότητι; Πάντα τὰ συνταγματικὰ κράτη καὶ μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν συνταγματικῶν θεσμῶν διετήρησαν τοὺς τίτλους καὶ τὰς διακρίσεις. Πῶς συμβιβάζονται αὗται πρὸς τὴν ἰσότητα;

Ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες δὲν φέρομεν χαρακτηριστικὸν διακρίσεως· αὐτοδιοικούμενοι διέγραψαν ἐν τῷ πολιτεύματι τὰ ὅρια τῆς δικαιοδοσίας τοῦ βασιλέως, καὶ κατεστήσαμεν ὑπολόγους καὶ ὑπευθύνους τὰς κυβερνήσεις καὶ ὅμως πλὴν τῶν ἄλλων, ἅπερ σεβασμοῦ ἕνεκεν ἀποσιωπῶμεν, πρὸ μικροῦ ἔτι κατὰ τὰς κοινοβουλευτικὰς συζητήσεις αὐτὸς ὁ πρωθυπουργὸς Κουμουνοῦρος τὴν εὐθύνην τοῦ Ἑλληνοτουρκικοῦ ζητήματος ἐπέριψεν ἐπὶ τὸν τράχηλον τοῦ ἀνευθύνου βασιλέως, εἰπὼν ὅτι πᾶν ὅ,τι καλὸν ἢ κακὸν προκύψει εἰς τὸν βασιλέα ὀφείλεται. Εἰς τὸν βασιλέα ἀπεδόθη καὶ ἡ κατασχύνασα τὸ ἔθνος ἔξοδος τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ. Ποσάκις δὲ αἱ κυβερνήσεις του δὲν ἐγκλημάτησαν, δὲν κατέπεσαν βιαίως καὶ κατησχυμέναι, καὶ ὅμως χωρὶς οὐδένα νὰ δώσωσι λόγον τάχιστα αὐτὰ τὰ πάσης ποινῆς ἄξια πρόσωπα ἀνῆλθον εἰς τὴν ἐξουσίαν ὑψωμένον ἔχοντα τὸ μέτωπον;

Παρατρέχοντες τὰ ἀπερίγραπτα προηγούμενα αἴσχη τοῦ καθεστῶτος, ἐξετάσωμεν κατ' αὐτὴν τὴν διεξαγωγὴν τοῦ περιλαλήτου ζητήματος πῶς ἐπολιτεύθη ἰδίως αὐτὸς ὁ μᾶλλον τῶν ἄλλων κυβερνήσας τὸ ἔθνος Κουμουνοῦρος. Αὐτὸν εὗρεν εἰς τὰ πράγματα ἢ ἐξεγερθεῖσα καὶ ἐπιδοθεῖσα εἰς τὸν ἀγῶνα Σερβία, μετ' αὐτοῦ ἦλθεν αὐτὴ εἰς συνεννόσεις. Τίς δὲν ἐνθυμεῖται ὅποια καὶ ὅποσα ἐγράφησαν κατ' αὐτοῦ ἐνυπογράφως ὑπὸ τοῦ μεσάζοντος χωρὶς νὰ τ' ἀναιρέση;

Ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ πολέμου ὀλόκληρον ἔτος ἐκυβέρνησεν, οὐδὲν ἐνεργήσας, οὐχὶ διότι ἐκυμαίνετο μεταξὺ Τούρκων καὶ Σλάβων, ἀμφοτέρων ἐχθρικῶς πρὸς τὸν Ἑλληνισμόν διακειμένων· οὐχὶ διότι τινὲς τῶν εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων δὲν ἐπέτρεπον εἰς τὴν Ἑλλάδα νὰ μεθέξῃ τοῦ ἀγῶνος, οὐχί! ἀλλὰ διότι δὲν ἔχαιρε τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ ἔθνους, θεωρού-

μενος καὶ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καὶ ὑπὸ τῶν ξένων αὐτῶν κίβδηλος πολιτικός.

Τῇ ἐκδηλώσει τῆς κοινῆς γνώμης ἐπεβλήθη ὡς ἐσχάτη ἀνάγκη ἡ συμμετοχὴ πάντων τῶν κομματαρχῶν εἰς τὴν ἐξουσίαν, ὅπερ τῇ ἐπιδοκίμασία καὶ τοῦ βασιλέως ἐγένετο· ἀλλ' ἂν ἦτο δυνατόν νὰ συμπράξωσι πολιτικοὶ ὅλως ἀντιθέτων χαρακτήρων καὶ ἀρχῶν. Πολιτικοί, οἵτινες ἀπὸ ἐγωισμόν καὶ ἰδιοτέλειαν οὐχὶ ἅπαξ ἐξώθησαν τὸ ἔθνος εἰς τὰ ἐσχάτα. Τῇ ἐξεργέσει ἐπομένως τοῦ λαοῦ διὰ τὴν ἀπαραδειγμάτιστον αὐτῶν ἀδράνειαν ἀπεσυετέθησαν, κατακρατήσαντος καὶ πάλιν πρὸς ἐκπλήξιν τοῦ κόσμου τὴν ἐξουσίαν τοῦ κοινοβουλευτικῶς καὶ ἐπαναστατικῶς καταπεσόντος Κουμουνοῦρου.

Εἶνε ἀπίστευτον, καὶ ὅμως εἶνε γεγονός, ὅτι οὐ μόνον ἐν τῇ ἐξουσίᾳ παρέμεινε σχηματίσας ὑπουργεῖον, ἀλλὰ καὶ περιεβλήθη ὑπὸ τῆς ἐθνικῆς ἀντιπροσωπείας μὲ ἐμπιστοσύνην ἀνεπιφύλακτον καὶ χωρὶς κοινωνικὸν πάταγον. Ἐντεῦθεν καὶ οἱ μᾶλλον δύσπιστοι ἐπίστευσαν, ὅτι ἀδύνατον, κατόπιν τοιαύτης εὐαγγελικῆς ἐθνικῆς ἀμνησικαχίας νὰ μὴ φιλοτιμηθῇ καὶ δι' ἔργων ἀνταξίων τῆς γενομένης αὐτῷ τιμῆς ἐξαιρέτου ἐξιλείωσῃ ἑαυτὸν καὶ τιμῆσῃ τὴν πατρίδα. Ἄλλ' ὅποια μωρία!

Σύμψας ὁ Ἑλληνισμὸς ἐμέτρα τὰς στιγμὰς τῆς εὐεργεσίας ὡς τοὺς παλμούς τῆς καρδίας του. Ἡ πτώσις τῆς Πλεύρας ἐλογίζετο ὡς τὸ τελευταῖον ὄριον τῆς ἀποχῆς τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τοῦ ἀγῶνος· καὶ ὅμως αἱ Ῥωσικαὶ στρατιαὶ διέβησαν νικηφόροι καὶ αὐτὸν τὸν Αἴμον, ἀλλ' ὁ τοῦ πυρός καὶ τοῦ σιδήρου πρωθυπουργὸς οὐδὲ κἂν συνεκινήθη· διότι μέλημα καὶ φροντίς αὐτοῦ ἦτο οὐχὶ νὰ πολεμήσῃ ἀλλὰ νὰ ἀποφύγῃ τὸν πόλεμον, ὅπως ἀνεώτερον καρπωθῇ τῶν ἀγαθῶν τῆς ἐξουσίας.

Κατανοῶν οὐχ ἦττον τὸ ἀκροσφαλὲς τῆς θέσεως καὶ τῆς ἐξουσίας καὶ τῆς βασιλείας, ἐπέτρεψε τὴν ἐξεγερσιν τῶν ἐπαναστάσεων κατὰ τὴν Ἡπειροθεσσαλίαν, ἵνα ἀπαλλαγῇ τῶν ἐξ αἰσθήματος ὀχληρῶν φιλοπολέμων καὶ μεθέξῃ τῶν ἕνεκεν κερδοσκοπίας φιλοπολέμων. Ἄλλως τε κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ὀ-

μολογίαν ἔπρεπε νὰ γεννηθῇ ζήτημα Ἑλληνικόν.

Ἐὰν διὰ τὴν προγενεστέρην ἀδράνειάν του, ἰσοδυναμοῦσαν μὲ προδοσίαν, δὲν ἐτιμωρήθη ὁ παίξας τὴν τιμὴν τοῦ ἔθνους ἄπληστος Κουμουνοῦρος ἐπαξίως, μετὰ τὸ οἰκτρὸν τέλος τῶν ἐπαναστάσεων καὶ κατόπιν τοσούτων καὶ τοιούτων ἐνοχοποιητικῶν ἀποκαλύψεων πᾶς τις ἐφρόνει ὅτι τὸ ὑπουργεῖον Κουμουνοῦρου θὰ παρεπέμπετο εἰς δίκην, ἢ τ' ὀλιγώτερον θὰ κατέπιπτεν εἰς τὸ νὰ μὴ ἐγερθῆ ποτε· καὶ ὅμως παρέμεινε κυβερνῶν καὶ υποστηριζόμενος ὑπὸ τῆς συνενόχου του πλειονοψηφίης.

Ἐπεσε τέλος κατόπιν παρατεταμένης κοινοβουλευτικῆς πάλης, ἢ ἀληθέστερον, ὀλίσθησεν ἐν τῇ κρίσιμωτάτῃ στιγμῇ δευτέραν ἤδη φοράν μετὰ τὴν Κρητικὴν ἐπανάστασιν, (ἣν φυγορραγοῦσαν παρέδωκεν εἰς τὸν νεκροθάπτην Βούλγαρην), ὅπως διαφύγῃ τὴν εὐθύνην, διατελῶν ἐν ἄκρᾳ ἀμνηχανία καὶ ἵνα ἀντλήσῃ νέας δυνάμεις, βέβαιος ὢν, ὅτι ἡ ἐξουσία τῷ ἀνῆκε τῇ εὐνοίᾳ τοῦ βασιλέως, ὅπερ διετράνωσεν ἢ μετὰ τοῦ βασιλέως σύγχρονος μετὰ βασίς του εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ ἡ θέσις αὐτοῦ παρὰ τῷ περιοδεύοντι βασιλεῖ, ἰσχύοντος μᾶλλον τοῦ τιτλοφορουμένου ἀντιβασιλέως καὶ πρωθυπουργοῦ Τρικούπη.

Ἐν τούτοις καὶ μὲ ὅλα αὐτὰ τὸ ὑπουργεῖον Τρικούπη εἰργάσθη καὶ ἐξήγαγε τὸ ἔθνος ἐκ τοῦ βορβόρου, εἰς ὃν τὸ εἶχε ρίψει ἡ κενοδοξία καὶ ἰδιοτέλεια τοῦ Κουμουνοῦρου. Τὸ προήγαγεν ἠθικῶς καὶ διὰ τῆς δραστηρίως ἐπιδιωχθείσης ἐπιστρατεύσεως ἐπεσπάσατο τὴν προσοχὴν τῶν ἐθνῶν καὶ προσεκτήσατο τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ ἔθνους· ἀλλὰ τὸ μέγα ἐθνικὸν ζήτημα εἶχεν ἤδη ὠριμάσει καὶ ἔπρεπε νὰ δρέψῃ τὴν δόξαν ὁ Κουμουνοῦρος.

Πολλὰς ἀσχημίας φέρουσι τὰ πρακτικὰ τῶν Ἑλληνικῶν βουλῶν, ἢ δὲ μᾶλλον καταισχύνοῦσα αὐτὰ εἶνε ἡ πτώσις τοῦ ὑπουργείου Τρικούπη, καθ' ὃν προῆλθε τρόπος καὶ κατὰ τοιαύτην κρίσιμον ὥραν. Ἀληθῶς αἰσχυρόμεθα ἵνα ἐνδιατρίψωμεν καὶ αὖθις εἰς τὰ προκαλέσαντα αὐτὴν αἷτια.

Μετὰ τὰ ὀλίγα ταῦτα ἐρωτῶμεν, ἐὰν ἐν Ἑλλάδι λειτουργῇ τὸ πολίτευμα, ἰσχύουσιν οἱ νόμοι, ὑφίσταται ἰσότης καὶ τὸ ἔθνος αὐτὸ διοικεῖται; ἢ ὅπισθεν τοῦ πολιτεύματος κεκρυμμένη κυβερνᾷ ἀφανῶς ἢ θέλησις;

Ὁ θέλων νὰ πεισθῇ, ὅτι δικαιοσύνη καὶ δικαίωμα ἐν Ἑλλάδι εἰσὶ κενὰ ἰδέξαι, ἄς διατρέξῃ τὰς δημοσίας θέσεις, ἐξαιρετικῶς δὲ τὰς ἐπιφανεῖς καὶ θέλει ἴδῃ, ὅτι αὗται κατέχονται, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ἀπὸ κοινωνικὴν τινα τάξιν προνομιοῦχον, παρὰ τὸν θεμελιώδη τοῦ κράτους νόμον καταστᾶσαν, καὶ ὅτι αὗται προσφέρονται οὐχὶ λόγῳ ἐπιφανῶν ἐκδουλεύσεων καὶ δεδοκιμασμένης ἱκανότητος καὶ ἀρετῶν, ἀλλ' εἰς ὀνόματα, πατροκακιῶν μᾶλλον ἢ πατραγαθῶν ἕνεκα.

Ἀφοῦ διέλθῃ πάσας τὰς πρεσβείας, τὰ διπλωματικὰ πρακτορεῖα καὶ αὐτὰ τὰ προεξέχοντα προξενεῖα, ἄς ἐπανέλθῃ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν καὶ ἐὰν τῷ ἦνε ἐπίπονον νὰ διέλθῃ ἅπαν τὸ κράτος, ἄς περιορισθῇ εἰς αὐτὴν καὶ μόνην τὴν πρωτεύουσαν καὶ ἀρκεῖ. Ἄς εἰσέλθῃ εἰς τὴν αὐλήν καὶ εἰς τὰ ὑπουργεῖα καὶ θέλει πάραυτα διαγνώσῃ τὴν ἀνισότητά· θέλει ἴδῃ τοὺς μὴ ἔλκοντας γένος ὑπαλλήλους κεκυρτωμένους ὑπὸ τὸ βάρος τῆς ὑπηρεσίας καὶ τῆς ἡλικίας, τοὺς δὲ προνομιοῦχοις ἀνθηρούς, παίζοντας καὶ ἐντρυφώντας.

Ὀλίγον ἂν προσέξῃ, θέλει πεισθῇ, ὅτι καὶ στρατιωτικοὶ καὶ πολιτικοὶ ὑπάλληλοι διαμένουσιν ἐν τῇ πρωτεύουσῃ διηνεκῶς οἱ τὴν τάξιν τῶν εὐνοουμένων ἀποτελοῦντες, οὐχὶ οἱ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ διαπρεπεῖς, ἀλλ' οἱ τῶν σαλονίων φοιτηταί· χθὲς ἀκόμη ἵνα δρέψῃ πάσας τὰς δάφνας τῆς κατοχῆς ὁ στρατηγὸς Σούτσος ἐτιτλοφορήθη γενικὸς ἀρχηγός.

Τὸ ὑπουργεῖον βεβαρυμένον ὑπὸ τοιούτων καὶ τηλικούτων πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν ἀμαρτημάτων καὶ ἀνησυχῶν περὶ τῆς τύχης αὐτοῦ, κατὰ τὴν προσεχῆ σύγκλησιν τῆς βουλῆς προσέβη προώρως, ἐὰν οὐχὶ παρανόμως εἰς τοὺς στρατιωτικούς προβιβασμούς, ὅπως καὶ πολιτικῶς καὶ κοινωνικῶς ἐνισχυθῇ.

Οἱ βαθμοὶ ἀπονέμονται ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὀργανικῆς δυνάμεως τοῦ στρατοῦ· ἀλλ' ἡ ση-

μερινή δύναμις αὐτοῦ ἦτο δύναμις προωρισμένη διὰ τὰς περιστάσεις, εἰς ἃς τὸ ἔθνος εὐρέθη καὶ αἱ ὁποῖαι παρήλθον ἡδύνατο ἐπομένως καὶ ὠφείλεν ἢ κυβέρνησις νὰ ἀναμένη τὴν βουλὴν, ὅπως ὀρισθῆ ἢ ἐν εἰρήνῃ στρατιωτικὴ δύναμις τοῦ κράτους καὶ ἐνεργήσῃ προβιβασμούς εἰς συμπλήρωσιν τῶν κενῶν θέσεων.

Οὐχὶ ἀσκόπως ἐγένετο νόμος νὰ προβιβαζῶνται κατ' ἐκλογὴν οἱ ἀνώτεροι ἀξιωματικοί· ἐκτοτε οὐσιαστικῶς τὸν νόμον ἀνεπλήρωσεν ἡ βούλησις τῶν ἰσχυρῶν· ἄλλα ἐποίησαν οἱ εὐνοούμενοι καλότυχοι. Ἐξίσταται τις ἀναλογιζόμενος, ὅτι ὁ κατὰ τὴν μεταπολίτευσιν ὑπολοχαγὸς Δ. Γρίβας καὶ τινες ἄλλοι καλότυχοι ὡς αὐτός, προήχθη ἐσχάτως εἰς ὑποστράτηγον. Τὸ σύστημα τῶν κατ' ἐκλογὴν προβιβασμῶν ἤθελεν εἶσθαι δεδικαιολογημένον, ἐὰν προηγέτο συναγωνισμός, ἀλλ' ἄνευ τοιούτου, καὶ χωρὶς δεδοκίμασμένης βεβαίως ὑπεροχῆς, οἱ κατ' ἐκλογὴν προβιβασμοὶ εἶνε σφετερισμὸς τοῦ τιμαλφιστέρου δικαιώματος τοῦ στρατιωτικοῦ· εἶνε αὐτόχρημα ἱεροσυλία, γεννῶνται δίκαιοι γογγυσμοὶ καὶ συνεπάγουσιν ὀλεθρίας συνεπειάς.

Τίνα σχέσιν, δυνατόν νὰ εἴπωσιν ἡμῖν, ἔχουσιν ταῦτα τὰ ἀφορῶντα τὴν ἐσωτερικὴν τοῦ κράτους κυβέρνησιν πρὸς τὸ ὑπαγορευσάν τὰς κρίσεις μας ἐξωτερικὸν ζήτημα; εἰσὶν ἀχώριστα, ὁμογενῆ καὶ ὁμοειδῆ ἀπαντῶμεν. Ἄνευ τῆς ἀνέκαθεν συστηματικῆς ἐνεργείας τῶν κρατούντων πρὸς διαφθορὰν τῶν πολιτευομένων, τὸ ἔθνος δὲν θὰ διετέλει ἐν ἡ εὐρέθῃ θέσει, χωρὶς μέσα καὶ πίστιν ἐσωτερικῶς καὶ χωρὶς ὑπόληψιν καὶ ὑποστήριξιν ἐξωτερικῶς, κηδεμονευθὲν ὡς ἡλίθιον καὶ ὑποστὰν πάντα ἐξευτελισμὸν καὶ πᾶσαν ταπεινώσιν.

Συνοψίζοντες ταῦτα πάντα συμπεραίνομεν ὅτι καθ' ὃν τρόπον ἐπολιτεύθησαν αἱ δυνάμεις, ἀντὶ τοῦ συνδιαλλάξαι τὰς κατὰ τὴν Ἀνατολὴν ἐθνότητάς, ἐτι μᾶλλον παρώξυναν αὐτάς, διεγείρασαι τὴν πρὸς αὐτάς δυσπιστίαν αὐτῶν, πρὸς ἃς μετὰ πίστεως καὶ ἐλπίδος ἠτένιζον.

Πρὸ τοῦ τελευταίου κατὰ τὴν Ἀνατολὴν

πολέμου μόνον τὸ Ῥωσικὸν ἔθνος κατηγγέλλετο ὡς φιλόρπαγον· μετ' αὐτὸ ὅμως καὶ μετὰ τὴν διεξαχθεῖσαν τριετῆ διπλωματικὴν πάλην, ἐξαιρουμένου τοῦ Γλάσδωνος, ὅστις δὲν εἶνε ἔθνος, πᾶσαι αἱ λοιπαὶ μεγάλαι δυνάμεις ἐνοχοποιήθησαν.

Ἐξεγείρασαι τὴν εὐλογον δυσπιστίαν τῆς Τουρκίας, δι' οὗς ὑπέβαλον εἰς τὰς ἐξεγερθεῖσας ἐθνότητάς περιορισμούς καὶ δι' ἣν κατέδειξαν ἰδιοτέλειαν, μένουσι καὶ αὐταὶ δυσηρεστημένοι καὶ δύσπιστοι ἐπίσης. Ὁ προκαλέσας τὴν διεξαχθεῖσαν ἀνθρωποφάγον πάλην λόγος δὲν ἐξέλειπε· διότι τὸ αὐτὸ ἐν Τουρκίᾳ ὑφίσταται σύστημα. Τὸ δράμα ἐν ἐνὶ λόγῳ δὲν ἐληξεν, ἀλλ' ἡ αὐλαία κατέπεσεν, ὅπως ἐπαναληφθῆ μετὰ μείζονος ἐντάσεως, μᾶλλον τρομεράς. Τὸ Ἀνατολικὸν ζήτημα ἐκτοτε μετωνομάσθη Εὐρωπαϊκόν, λείπονται αἱ συμμαχίαι καὶ μεσολαβεῖ ὁ φόβος τῶν συνεπειῶν καὶ οὐδὲν πλέον.

Ἡ πρὸς τὴν Ἑλλάδα διαγωγὴ τῶν δυνάμεων, ὅσον καὶ ἂν ὑπῆρξε καταθλιπτικὴ καὶ ἐξευτελιστικὴ, ὑπῆρξεν οὐχ ἥττον διδακτικὴ. Ἄλλ' ἐκ τῶν παθημάτων θὰ ὠφελήθη; Φεῦ! οὐδεμία ἐλπίς! ἐνόσω ἡ ἀγυρτία φυγαδεύει τὴν εὐθύτητα!

Καὶ μετὰ τὴν γενομένην προσθήκην τῶν νέων ἐπαρχιῶν, οὐδὲν ἐλπίζομεν παραδειγματιζόμενοι ἐκ τῆς ἐνώσεως τῆς Ἑπτανήσου, ἧς οἱ κάτοικοι καίτοι μᾶλλον ἀνεπτυγμένοι, μεμορφωμένοι καὶ πρὸς τὴν ἐλευθερίαν κλίνοντες ἐδεδεκάσθησαν καὶ ὑπέκυψαν.

Ἄς ἐλπίσωμεν ὅμως ἀλλ' εἰς μόνον τὸν δυνάστην τῶν δυναστῶν χρόνον! Θ. Β.

ΟΙ ΠΕΡΣΑΙ ΤΟΥ ΑἰΣΧΥΛΟΥ

ΕΚ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΤΟΥ

PAUL DE SAINT-VICTOR «LES DEUX MASQUES»

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΜΗΛΙΑΡΑΚΗ

(Συνέχεια προηγούμενου ἀριθμοῦ)

Δ'.

Ἐπίκλησις τοῦ Δαρείου. — Ἡ ἱεροσυλία τοῦ πορθητοῦ. — Πρώρησις τοῦ φάσματος.

Εἰς τῆλικαῦτα, συμφορὰς μίαν μόνον θεραπείαν

ὑπῆρχε, τὸ νὰ κρούσῃ τὰς θύρας τοῦ τάφου, καὶ νὰ καλέσῃ τὸν Δαρεῖον, τὸν πολιοῦχον Βασιλέα, ὃς ἐμεγάλυνε τὴν Περσίαν καὶ ζῶν ἐτήρησε κραταιά, ν' ἀναγγεῖλαι αὐτῷ ὅτι τὸ κράτος κλονίζεται καὶ νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὴν βοήθειάν του. Ἐνῶ δὲ ἡ Ἄτοσσα ἀπέρχεται ὅπως παρασκευάσῃ τὰς χοάς, αἵτινες ἐπαναφέρουσι τοὺς νεκροὺς εἰς τὴν ζωὴν, ὁ χορὸς ἐπαναλαμβάνει τοὺς ἀπελπιστικούς αὐτοῦ θρήνους. Θρηνεῖ τὴν ἐρημωθεῖσαν Ἀσίαν καὶ τόσους ἥρωας, οὗς κατέφαγον οἱ ἄναυδοὶ παῖδες τῆς ἀμιάντου θάλασσης. Στροφή δ' ἐνταῦθα, γλυκεῖα ὡς ἄνθος, ἀποσπᾶται ἐκ τοῦ πενθίμου αὐτοῦ ἄσματος· καὶ πίπτει ἐπὶ τῶν ἀβροχιτῶνων εὐνῶν τῶν ἀβρογῶν Περσίδων, αἵτινες ποθοῦσι νὰ ἴδωσι τοὺς ἄνδρας αὐτῶν καὶ ἀπολαύσῃ τῶν τέρψεων τῆς γλιθανῆς ἡδύτης.

Ἡ περὶ τῆς πολιτείας μέριμνα αὐξάνει προσέτι τὴν ἀγωνίαν τῶν Πιστῶν ἢ πολιτικὴ ὑψοῖ τὴν σοβρὰν αὐτῆς φωνὴν ὑπὲρ τὸ παθητικὸν αὐτῶν ἄσμα. Γεγηρακότες ἐν τοῖς ἀπορρήτοις τῶν δύο βασιλείων, γινώσκουσι τὰ ἐλαττώματα τοῦ μεγάλου ἐκείνου κράτους, ὅπερ ἔταμεν ἢ σπάθη ἐπὶ τῆς εὐθραύστου πέτρας κατακτηθέντων ἐθνῶν. Τὸ γόητρον μόνον τοῦ μεγαλείου συνέχει, ὡς διὰ μαγείας, τὸ κολοσσιαῖον οἰκοδόμημα· τοῦτου ἀπολεσθέντος, τὸ πᾶν καταρρέει. Οἱ λαοὶ θὰ ζητήσωσι, πεσόντος τοῦ βασιλέως, ν' ἀνακύψωσιν. Ἡ σύγχυσις τῶν γλωσσῶν θὰ συνεπιφέρῃ τὴν πτώσιν τοῦ πύργου τῆς Βαβέλ. «—Οἱ ἀνὰ τὴν γῆν τῆς Ἀσίας λαοὶ δὲν θὰ ὑπακούσωσιν ἐπὶ πολὺ εἰς τοὺς νόμους τῶν Περσῶν, δὲν θ' ἀποτίσωσι τοὺς δασμοὺς ἐπὶ πολὺ τῆς δουλείας, οὐδὲ θὰ προσκυνήσωσιν ἄχρις ἐδάφους τὸν ὑπέρτατον βασιλέα. Ἡ ἰσχύς τῆς βασιλείας ἀπόβλησεν. Ἡ γλῶσσα τῶν ἀνθρώπων δὲν θὰ περιορίζεται, ὁ λαὸς ἐλευθερός θὰ δύναται νὰ λέγῃ ὅ,τι ἂν θέλῃ. Ὁ ζυγὸς τῆς ἰσχύος ἐλύθη.—»

Ἡ βασίλισσα ἐπανέρχεται φέρουσα χοάς, νεκρῶν μειλικτήρια. Κομίζει ἄγνης βοδὸς γάλα, μέλι καὶ ὕδωρ ἐκ πηγῆς παρθένου, καὶ τὸ ἀκήρατον ποτὸν παλαιᾶς ἀμπέλου, μητρὸς τῶν ἀγρῶν, καὶ τὸν εὐώδη καρπὸν τῆς ἐς αἰεὶ θαλλούσης ξανθῆς ἐλαίας. Ἡ ἀσιατικὴ μαγεία ἐξεβίβει τὸν τάφον καὶ δι' ἐτέρων μαγγανειῶν, διὰ τῆς σφαγῆς ἐπὶ τούτων ἀνθρώπων καὶ ζῴων, ὅπως ἀναπηδήσωσιν ἐξ αὐτῶν τὰ φάσματα· ἀλλ' ὁ Αἰσχύλος, πραῦτων ἐνταῦθα τοὺς θηριώδεις αὐτοὺς τρόπους, μεταφέρει εἰς Περσίαν τὰς χηροσύνας τελετὰς τῆς ἐλληνικῆς μαγείας. Προσφέρει εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ κεκοιμημένου, ὅπως

ἀναγᾶγῃ εἰς τὴν γῆν, πᾶν ὅ,τι ἤθελεν ἐξαναγκάσει ἐσμὸν μελισσῶν νὰ δράμῃ εἰς κῆπον.

Ἐν ἀντιθέσει, ἡ ταραχώδης βαρβαρικὴ ἱεροπραξία καταφαίνεται διὰ τρόπου βιαίου ἐν τῷ ἄσματι τῆς νεκρομαντείας, ὅπερ ὁ χορὸς τονίζει κατ' αἴτησιν τῆς Ἀτόσσης. Τὸ ἄσμα ἔχει τι τὸ πεπαλαιωμένον καὶ σκοτεινόν, ἐν τισὶ δὲ χωρίοις εἶνε δύσληπτον. Ἀναμιγνύει λέξεις ἀσιατικὰς πρὸς τύπους τῶν ἱερῶν ὕμνων, ὥστε ὡς ὑπὸ διπλῆν γραφὴν παλιμψήστου, διαφαίνεται ὑπὸ τὴν ἐλληνικὴν ποίησιν ἢ τῶν μάγων ἱεροτελεστία. Ἡ ἀντίθεσις αὕτη ἐπαυξάνει τὴν δύναμιν τοῦ ἄσματος. Ὑμνος σφοδρὸς καὶ παρακρούων ἀληθῶς, ἱκανὸς νὰ διαρρήξῃ τοὺς λίθους, καὶ διασχίσῃ τὴν ἀπάθειαν τοῦ τάφου. Ὁ χορὸς πολιορκεῖ τὸ νεκρικὸν μέλαθρον καὶ ἐκβιάζει αὐτὸ πρὸς ἔξοδον τοῦ βασιλέως. Καὶ οἱ ἔπαινοι αὐτοί, οἱ ἀπονεμόμενοι εἶνε πομπικοί, θερμοί, ὑπερβολικοί· διαχειλεται περὶ τὸν τάφον τόσος λιθωνωτός, ὥστε ὁ νεκρὸς ἐξαναγκάζεται νὰ ἐξέλθῃ.

—Ἀρὰ γε αἰσθάνεται μου, ὁ μακάριος καὶ ἰσόθεος Βασιλεὺς, ἐκπέμποντος τὰς πολυστρόφους θρηνώδεις, δυσθαρύβους φωνάς; Ὁ ἀ διαβοήσω τὰς πανταλαιπώρους λύπας· Ἄρα ἐκ τῆς γῆς κάτωθεν ἀκούει μου; Ἀλλὰ σύ, ὦ Γῆ καὶ ἄλλοι ἡγεμόνες τῶν χθονίων, συναινέσατε νὰ ἐξέλθῃ ἐκ τῶν δόμων του ὁ μεγαλόφρων δαίμων, ὁ Σουσιγένης· Θεὸς τῶν Περσῶν, πέμπετε δὲ ἄνω ἐκεῖνον, τοῦ ὁποίου ὅμοιον μέχρι τοῦδε ἡ γῆ τῶν Περσῶν δὲν ἐκάλυψε. Φίλε ἄνερ, φίλε τάφε, ὁ φίλον καλύπτων! γενεὸς σύ ὁ Αἰδωνεὺς ἀναπομπός, σύ ὁ Αἰδωνεὺς τοῦ Δαρείου· ἀνάπεμψον τὸν τοιοῦτον ἄνακτα Δαρεῖον. Οὐδέποτε εἰς πολέμαζετο θεόπνευστος· θεόπνευστος δ' ἦτο, διότι ὠδήγει καλῶς τὰς στρατιάς. Ἐλθέ, ἀρχαῖτε Βάαλ, ἐλθέ ἐπὶ τοῦ ἄκρου τῆς κορυφῆς τοῦ τάφου, ὑψῶν κροκόδαπτον ὑπόδημα ποδός, καὶ φανερώων τὸ φάλαρον τῆς βασιλείου τιάρας. Ἀνάβηθι, πάτερ ἄκακε, Δαρεῖτε· οἱ. Ὅπως ἀκούσῃς νέα καὶ νέου εἶδους δυστυχήματα, φάνηθι, δέσποτα τοῦ δεσπότητος ἡμῶν. Ἀγλῆς τις Στυγία ἐπῆλθεν ἐφ' ἡμάς· διότι ἡ νεολαία πᾶσα κατὰ κράτος ἀπωλέσθη. Ἀνάβηθι, πάτερ ἄκακε, Δαρεῖτε· οἱ. Αἰατ, αἰατ, ὦ σύ, πολὺκλαυτε ὑπὸ τῶν φίλων σου, πρὸς τί αὕτη, δυνάστα, ἢ διπλῆ συμφορὰ ἐπὶ τῆς γῆς τῆς Περσίας πάσης; Κατεστράφησαν αἱ τριῆρεις ἡμῶν, αἱ νῆες ἡμῶν δὲν ὑπάρχουσιν.—

Ὁ Δαρεῖος, ὄφρυπνισθεὶς ὑπὸ τῶν ἐπιμόνων τούτων φωνῶν, ἐξέρχεται τοῦ τάφου ἐν ὄλῳ αὐτοῦ τῷ βασιλικῷ καὶ φαντασμαγορικῷ μεγαλείῳ. Ἴσως ἐφάνη ἀκλιμμένος τὸ πρόσωπον ὑπὸ κηροῦ, κατὰ τὸν τρόπον τῆς ταφῆς τῶν τεθνεώτων ἐν Περσίᾳ, ἂν ὁ Αἰσχύλος ἐγνώριζε τοῦτον. Δύναται δὲ τις νὰ φαντασθῆ τὸν τρόπον, ὃν παρήγαγε τὸ ἐστεμμένον

χρησιμοδοτεῖ· διότι ἡ τῶν Ἀθηναίων δόξα ἀντή-
χησε μέχρι τῶν ἀδύτων τοῦ Ἄδου, καὶ συνετά-
ραξε τὸν λαὸν τῶν νεωτέρων.

Βαθμηδὸν τὸ φάσμα τοῦ Δαρείου ἐνσωματοῦται
καὶ ἀναλαμβάνει ψυχὴν· ἐξῆλθε τοῦ τάφου βεθα-
ρυμένον ἐκ τοῦ αἰωνίου ὕπνου, αἰμωδιῶν ἐκ τῆς
ὑποχθονίου ἀκινήσιας· βραδέως συγκινεῖται ἐκ τῶν
περὶ τὸν τάφον του συνταρασσομένων γῆινων παθη-
μάτων. Ὁ ἀὴρ τῆς ζωῆς, διαχυθεὶς ὡς αἷμα ἀραιὸν
εἰς τὴν κενὴν αὐτοῦ ὑπόστασιν, ἐνεψύχωσεν αὐτὸ
καὶ μετέδωκεν οὐ μόνον τὴν μνήμην, ἀλλὰ καὶ τὴν
προφητικὴν δύναμιν, ἥτις ἐμφωλεύει εἰς τὰς ψυχάς.
Πρὸ μικροῦ ὁ Δαρεῖος ἠγνόει τὰ τοῦ παρόντος, ἤδη
προλέγει θαρραλέως τὸ μέλλον. Δὲν εἶδε τὴν Σαλα-
μῖνα, ἀλλὰ προσβλέπει εἰς τὰς Πλαταιάς. Ἀκτὶς ἐκ-
πηδᾷ ἐκ τοῦ ἐσθασμένου αὐτοῦ ὀφθαλμοῦ, καὶ δια-
περᾷ τὸν ὀρίζοντα τοῦ μέλλοντος ἔτους. Ὁ χορὸς
ἐκφράζει τὴν πίστιν αὐτοῦ ὅτι ὁ νέος στρατὸς θὰ
ἐπανορθώσῃ τὴν καταστροφὴν. Ὁ Δαρεῖος ἀπαντᾷ
διὰ τοῦ στυγνοῦ τόνου τοῦ πεπρωμένου. — Καὶ οὗ-
τος ὁ μείνας ἐν Ἑλλάδι δὲν θὰ σωθῆ πρὸς ἐπιστρο-
φὴν. Ἴδου δὲ ἤδη προφήτης, ὡς ὁ Σχμουήλ, ἐπὶ
τοῦ τάφου κηρύσσει ὡς ἀπὸ τρίποδος προφητικοῦ,
ὑπὸ τὰς ἀναθυμιάσεις τοῦ θεοῦ πνεύματος.

— Πεισθεῖς εἰς κενὰς ἐλπίδας κατέλιπον ἐκεῖ ὁ Σέρξης
ἔκκριτον πληθὺν στρατοῦ. Μένει ἤδη ἐν τοῖς πεδίοις,
ἄπερ ἀρδεύει τὸ ὕδωρ τοῦ Ἀσωποῦ, τὸ ἀγαπητὸν αὐτὸ
λίπασμα τῆς γῆς τῆς Βοιωτίας. Ἐκεῖ ἀναμένουσι τοὺς
Πέρσας ὕψιστα κακὰ, ἀντίποινα τῆς ὕβρεως αὐτῶν καὶ
τῶν ἀθίων φρονημάτων· διότι εἰς τὴν γῆν τῆς Ἑλλάδος
ἀπελθόντες δὲν ἠσχύνθησαν νὰ συλήτῃσι τὰ ἀγάλματα
τῶν θεῶν, καὶ νὰ ἐμπρήτῃσι τοὺς ναοὺς, νὰ ἐξαφανίσωσι
βωμοὺς, καὶ νὰ ἀνατρέψωσι πρόρριζα ἐκ τῶν βάρων τῶν
θεῶν τὰ ἱδρύματα. Πάσχουσιν ἤδη οὐκ ἐλάσσονα τῶν
ἔσαν ἔπραξαν, τὰ δὲ δεινὰ τῶν οὐπὼ ἔληξαν, ἀλλ' ἔτι
ἀναβρῶουσι. Τόσοι ἔσονται οἱ θρόμβοι τῶν αἰμάτων, δι'
ῶν θὰ βάψῃ ἡ Δωρικὴ λόγχη τὴν γῆν τῶν Πλαταιῶν,
ᾧστε σωροὶ νεκρῶν καὶ εἰς τρίτην γενεὰν ἀφώνως θὰ ση-
μαίνωσιν εἰς τὰ ὄμματα τῶν βροτῶν ὅτι οἱ θνητοὶ δὲν
πρέπει νὰ ὑπερφρονῶσι· διότι ἡ ὑπεροψία ἐκβλαστάνουσα
γενεᾷ στάχυν θεοβλαβείας, ἐξ οὗ πάγκλαυστον ἔπειτα θε-
ρίζει θέρους. Τοιαῦτα βλέποντες ἐπιτίμια τούτων τῶν
ὑπερηφάνων, μέμνησθε Ἀθηναίων καὶ Ἑλλήδους, ἵνα μὴ
τις ὑπερφρονήσῃ τὴν ἐφισταμένην τύχην ἄλλης ἐραστῆ,
καὶ ἀπολέσῃ μέγαν πλοῦτον. Ὁ Ζεὺς τῶ ὄντι ἐπέρχεται
κολαστὴς τῶν ἄγαν ὑπερκόμπων φρονημάτων, αἰτῶν εὐ-
θύνας ἀυστηράς. Σεῖς δι' εὐλόγων νοουθετημάτων συμ-
βουλεύσατε τὸν Σέρξην νὰ παύσῃ ὑδρίζων δι' ὑπερκόμ-
που θράσους τοῦ θεοῦ. Σὲ δὲ, ὦ γηραιά, ἀγαπητὴ μη-
τερ τοῦ Σέρξου, ἀπελθοῦσα εἰς τὸν οἶκον καὶ λαβοῦσα εὐ-
προεπῆ ἐνδύματα, σπεῦσον εἰς συνάντησιν τοῦ σοῦ παι-
θός, διότι εἶνε περιδεηθὴς ῥάκη ποικίλων ἐνδυμά-

των ἄτινα διέσχισεν ὑπὸ τοῦ ἀλγους τῶν κακῶν. Πρά-
νον αὐτὸν εὐφρόνως διὰ λόγων, διότι σὲ μόνον, γνωρίζω,
θὰ ὑπομείνῃ ν' ἀκούτῃ. Ἐγὼ δὲ ἀπέρχομαι κάτω, ὑπὸ τὸν
ζόφον τῆς γῆς. Ἔμεῖς δὲ γέροντες, χαίρετε, καὶ δίδετε
τὴν ψυχὴν ὑμῶν, ἔστω καὶ ἐν καιρῷ κακῶν, εἰς τὴν ἡδο-
νήν, διότι ὁ πλοῦτος οὐδὲν ὠφελεῖ τοὺς θανόντας. —

Ἐν τῇ ποιήσει καθόλου τῶν ἐθνῶν, δὲν ἐγένετο
μεγαλειτέρα ἐμφάνισις τῆς τοῦ Δαρείου τοῦ Αἰ-
σχύλου. Σεβάσιμος ὡς πατριάρχης, αὐστηρὸς ὡς δι-
καστῆς, πολιούχος ὡς δαιμόνιον, ἀναλαμβάνει τὴν
ὑψηλὴν πατριαρχικὴν στάσιν προφήτου, ὅπως ἀπο-
καλύψῃ τὸ μέλλον, καὶ ἐπαναφέρῃ τοὺς ἀνθρώπους
εἰς τὴν ὑπὸ τῶν θεῶν κεκανονισμένην ὁδόν. Ὁ Δα-
ρεῖος ἐκπροσωπεῖ ἐν τῇ τραγωδίᾳ τὴν θρησκευτικὴν
ἠθικὴν. Ἐκ τοῦ ἀσύλου τοῦ τάφου δεικνύει τοῖς
λαοῖς αὐτοῦ τὸ εὐμετάβολον τῶν ἀνθρωπίνων πραγ-
μάτων, καὶ τὰ ναύαγια τὰ ἐπακολουθοῦντα ὅταν ἡ
τῶν ἀνθρώπων ὑπερηφάνεια ὑπερβῇ τὸ κατὰ φύσιν
μέτρον.

Μάθημα ὑψηλὸν διὰ τε τὰς Ἀθήνας καὶ διὰ τὰ
Σοῦσα. Σήμερον ἡ σειρὰ τῆς Περσίας, αὔριον ἴσως
ἡ τῶν Ἀθηναίων. Ἡ θεὰ Νέμεσις ἐφ' ὅλων περιίπτα-
ται καὶ οὐδαμοῦ πηγνύει τὴν σκηνὴν τῆς.

Τὸ ἐπιβλητικὸν τοῦ νεκροῦ ἐπαυξάνει τὸ ἡγεμο-
νικὸν ἦθος τοῦ γηραιοῦ Βασιλέως. Οἷα στενωρεῖα
φωνή, ἡ ἐξ ἀνεωγμένου τάφου ἐξερρευομένη! Ὅσον
ὅμως μέγας καὶ σοφὸς ἀν φαίνεται ὁ Δαρεῖος, μέ-
νει σκιὰ, εἰδῶλον νεκρικὸν τῆς γῆς, εἰς τὴν μέλλει
νὰ ἐπανακάμψῃ. Φαίνεται τι κερωρισμένον τῶν γῆ-
ινων πραγμάτων, ἀδιαφοροῦν περὶ τῆς ζωῆς. Τὰ πάθη
δὲν συνταράσσουν τὴν ἡρεμίαν του, τὴν περιτετυ-
λιγμένην ἐν ταῖς πτυχαῖς τοῦ σαβάνου. Ἡ φωνὴ του
ἔχει τι τὸ βραδύ, καὶ βαρὺ, ὡσεὶ διήρχετο χώρον
ζεφώδη πρὶν ἢ πλήξῃ τὰ ὦτα τῶν ἀκουόντων. Ὁ-
μιλεῖ ἀπὸ τῆς μιᾶς ὄχτης πρὸς τοὺς γέροντας, ἵστα-
μένους ἐπὶ τῆς ἀντιπέρας, ἐν τῷ μεταξὺ βέει ὁ πο-
ταμὸς τοῦ βίου, ὃν διήλθεν· οἱ λόγοι αὐτοῦ εἶνε
ἐναμειγμένοι μετὰ τέφρας, ἐνέχουσι πικρὰν κόριν,
ὡς οἱ καρποὶ τῆς Νεκρᾶς Θυλάσσης τῆς Γραφῆς, ἡ
τῶν βοῶν τῶν κήπων τοῦ Ἄδου. Δὲν ἐξαπατᾶται
τις ἐκ τοῦ ἀπατηλοῦ αὐτοῦ ὄντος. Εἰς τὰς δεινολο-
γίας τῆς Ἀτόσσης ἐπ' ἐφέρει ὅτι τὸ πεπρωμένον τῶν
ἀνθρώπων εἶνε νὰ πάσχωσι, καὶ ὅτι τὰ κακὰ αὐτῶν
προέρχονται πολλὰ μὲν ἐκ χέρσου, πολλὰ δ' ἐκ
θυλάσσης, ὅποταν παραταθῇ ὁ βίος αὐτῶν. Ἄλλ' ἂν
ἡ προφητικὴ ἀκτίς, ἡ ἀποκαλύπτουσα τὸ ἀνθρώπινον
μέλλον, διαφωτίξῃ τὸν κεχρηνότεν αὐτοῦ τάφον, οὐ-
δὲν ὅμως ἐπιρίπτει φῶς ἐπὶ τῆς μελλούσης ζωῆς.
Ὅμοιάζει πρὸς τὸ δημηρικὸν φάσμα τὸ διαλελυμένον

ἐν τῷ ζόφῳ, τὸ διακεχυμένον καὶ ἐπιπλέον ἐν ἀμόρφῳ
ὑποστάσει· εἶνε ξένος, γεγυμνωμένος ἐκ τόπου μὴ ἐ-
δαίμονος. Ὡς ὁ Ἀχιλλεὺς τῆς Ὀδυσσεΐας, ὁ Δαρεῖος,
τιμώμενος καὶ δυνατὸς ἐν νεκροῖς, ἐπιποθεῖ τὰ αἰ-
σθητὰ δῶρα τῆς ὑπάρξεως. Ἐν τῷ μελαγχολικῷ αὐ-
τοῦ ἀποχαιρετισμῷ πρὸς τοὺς γέροντας συμβουλεύει
αὐτοῖς νὰ παραδίδωσι τὴν ψυχὴν τῶν, ἔστω καὶ ἐν
καιρῷ κακῶν, εἰς τὴν ἡδονὴν. Omnia fui nihil
prodest· ἤμην τὸ πᾶν, ἀλλ' οὐδὲν ὄφελος, εἶπε Καῖ-
σαρ θνήσκων. Αὐτὸ τοῦτο περίπου εἶπεν ὁ Δαρεῖος
«—Τοὺς θανόντας οὐδὲν ὠφελεῖ ὁ πλοῦτος ὠφελεῖ. —»

H. T A I N E
ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΟΥ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ
ΕΝ ΙΤΑΛΙΑΙ.

(Συνέχεια ἴδου ἀριθμὸν 50.)

Λαυρέντιος ὁ ἐκ Μεδίκων ἦν ἐν τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ
ὁ μέγιστος τραπεζίτης, ὁ μᾶλλον ἐλευθέριος προστά-
της τῶν καλῶν τεχνῶν, ὁ πρῶτος τῆς πόλεως βιο-
μήχανος, ὡς ἦν καὶ ὁ πρῶτος ἄρχων. Συνῆπτεν ἐν
ἐαυτῷ ἀρετάς, ἃς ἔχουσι νῦν διάφοροι, οἷον ὁ δουξ
τῆς Luynes, ὁ Rothschild, ὁ νομάρχης τοῦ Σηκουά-
να, οἱ πρόεδροι τῆς Ἀκαδημίας τῶν τεχνῶν, τῆς
Ἀκαδημίας τῶν ἐπιγραφῶν, τῆς Ἀκαδημίας τῶν
ἠθικῶν καὶ πολιτικῶν ἐπιστημῶν καὶ τῆς γαλλικῆς
Ἀκαδημίας. Τοιοῦτος ἀνὴρ, χωρὶς νὰ νομίζῃ, ὅτι
κατεβίβαζε τὴν ἀξιοπρέπειαν αὐτοῦ, περιήρχετο τὰς
ὁδοὺς, ἠγούμενος τῶν προσωποδοφῶρων. Ἡ τάσις
τῶν χρόνων ἐκείνων ἦν τοσοῦτον ὀριστικὴ καὶ ζωη-
ρά, ὥστε ὁ ζῆλος οὗτος οὐ μόνον δὲν καθίστα αὐ-
τὸν γελοῖον, ἀλλὰ καὶ ἐτίμα αὐτόν. Περὶ τὸ τέλος
τῆς ἡμέρας, τριακόσιοι ἵππεῖς καὶ τριακόσιοι ἄν-
δρες πεζῆ ἐξήρχοντο τοῦ μεγάρου αὐτοῦ δαθηφο-
ροῦντες, καὶ διέτρεχον μέχρι τῆς τρίτης καὶ τε-
τάρτης ὥρας τῆς πρωίας τὰς ὁδοὺς τῆς Φλωρεν-
τίας. Μεταξὺ αὐτῶν χοροὶ μουσικοὶ, εἶχον δέκα,
δώδεκα καὶ δεκαπέντε φωνάς· τὰ ἄσματα, ἄτινα
ἐψάλλοντο κατὰ τὰς προσωποδοφίας ταύτας ἐτυ-
πώθησαν, καὶ ἀποτελοῦσι δύο ὀγκώδεις τόμους.
Ἡερατίθημι μόνον τὸ τοῦ Βίκχου καὶ τῆς Ἀριάδνης,
ἔπερ συνέθετο ὁ ἴδιος. Εἶναι ὅμως ἀρχαῖον κατὰ
τὸ αἶσθημα τοῦ καλοῦ καὶ τὴν ἠθικὴν. Τῶντι ἡ
ἀρχαία εἰδωλοκρατεία μετὰ τῆς τέχνης καὶ τοῦ
πνεύματος αὐτῆς ἀνθεῖ τὸ δεύτερον τότε.

«Πόσον ἡ νεότης εἶναι καλή! — Φεύγει ἐν τού-
τοις. — Ὁ θέλων νὰ γίνῃ εὐτυχής, ἅς γίνῃ ἀμέσως. —
Οὐδεμία βεβαιότης τὴν αὔριον.

«Ἴδε ὁ Βάκχος καὶ ἡ Ἀριάδνη. — ὦραῖοι καὶ φλο-
γερῶς ἐρώντες. — Ἐπειδὴ ὁ χρόνος φεύγει καὶ μᾶς
ἀπατᾷ, — εἰσι πάντοτε εὐτυχεῖς ὁμοῦ.

«Αἱ νύμφαι αὐταὶ καὶ αἱ ἄλλαι — εἰσι παιδραὶ, ἐν
τούτοις. — Ὁ θέλων νὰ ἦναι εὐτυχής, ἅς γίνῃ ἀμέ-
σως. — Οὐδεμία βεβαιότης τὴν αὔριον.

«Οἱ ἱλαροὶ οὗτοι σατυρῖσκοι — ἐρώντες τῶν νυμ-
φῶν — μυρίας ἔστησαν ἐνέδρας — εἰς τὰ ἄντρα καὶ
τὰ δάση — ἤδη, ὑπὸ τοῦ Βάκχου ἐξαπτόμενοι — ὀρ-
χοῦνται, ἄλλονται, ἐν τούτοις. — Ὁ θέλων νὰ ἦναι
εὐτυχής, ἅς γίνῃ ἀμέσως. — Οὐδεμία βεβαιότης τὴν
αὔριον.

«Νεάνιδες καὶ νέοι ἐρασταί, — ζήτω ὁ Βάκχος καὶ
ζήτω ὁ Ἔρως. — Κρούσατε ἅπαντες τὰ μουσικὰ ὄρ-
γανα. Χορεύσατε, ἄσατε — ἡ καρδίκα ἡμῶν ἅς ἀναφλε-
χθῆ ἐξ ἐρωτικῆς φλογός, — μακρὰν αἰ λῦπαι καὶ αἰ
φροντίδες. — Ὁ θέλων νὰ γίνῃ εὐτυχής, ἅς γίνῃ. —
Δὲν ὑπάρχει βεβαιότης τὴν αὔριον.

«Πόσον ἡ νεότης εἶναι καλή. — Φεύγει ἐν τούτοις.»
Πλὴν τοῦ χοροῦ τούτου, ὑπῆρχον πολλοὶ ἄλλοι·
οἱ μὲν ἀδόξενοι ὑπὸ νηθίδων χρυσοῦ, οἱ δὲ ὑπὸ ἐ-
παιτῶν, νέων γυναικῶν, ἐρμητιῶν, σκυτοτόμων, μυ-
λωθρῶν, καπήλων, ἐλαιουργῶν, κατασκευαστῶν με-
λικήρων. Τὰ διάφορα σωματεῖα τοῦ ἄστεως μετεῖ-
χον τῆς τελετῆς. Τὸ θέαμα ἤθελεν εἶσθαι τὸ αὐτὸ
τῶν ἀλλοῦν, ἐὰν ἐπὶ πολλὰς κατὰ σειρὰν ἡμέρας ὁ με-
λοδραματικὸς καὶ κωμικὸς θίασος, τὸ Chatelet καὶ
τὸ Ὀλυμπιακὸν ἵπποδρόμιον ἐπεδείκνυντο ἐν ταῖς
ὁδοῖς· ἀλλὰ μετὰ ταύτης τῆς διαφορᾶς, ὅτι ἐν Φλω-
ρεντία οὐχὶ ἠθοποιοὶ οὔτε πένητες ἄνθρωποι περιε-
βάλλοντο ἐνδυμα ξένον, ἀλλ' αὐτὴ αὐτὴ ἡ πόλις
ἦν ἡ διδοῦσα καὶ διακοσμοῦσα τὴν παράστασιν, ὡς
ὦραία νεάνις, ἥτις προσφέρεται εἰς τὰ βλέμματα ἐν
πάσῃ τῇ μεγαλοπρεπεῖᾳ τῶν θελγῆτρων αὐτῆς.

Προσφυστάτη πρὸς ἐξαψιν τῶν ἀνθρωπίνων δυ-
νάμεων ἦν ἡ τοιαύτη κοινότης ἰδεῶν, αἰσθημάτων,
ὀρέξεων. Παρατηρήθη ὅτι δύο ὄροι εἰσὶν ἀναγκαῖοι
ὅπως παραγάγῃσι τὰ μεγάλα ἔργα· πρῶτον μὲν, ἡ
ζωηρότης αἰσθημάτων αὐτομάτου, ἰδιαζόντος καὶ
προσωπικοῦ, ἔπερ ἐκφράζει τις, ὡς αἰσθάνεται, μὴ
φοβούμενος ἐξέλεγεῖν τινὰ, οὐδὲ ὑφιστάμενος ὀρισμένην
διεῦθυνσιν· δεύτερον δὲ, ἡ παρουσία ψυχῶν συμ-
παθητικῶν, ἡ ἐξωτερικὴ καὶ ἀκατάπαυστος συν-
δρομὴ ἐννοιῶν συνεχόμενων, δι' ὧν αἱ ἀόριστοι ἐσω-
τερικαὶ ἐννοιαὶ φύονται, τρέφονται, τελειοποιοῦν-

ται, πολλαπλασιάζονται, ενθαρρύνονται. Ἡ ἀλήθεια αὕτη ἐφαρμόζεται πανταχοῦ, εἰς τε τὰ θρησκευτικὰ καθιδρύματα καὶ τὰς στρατιωτικὰς ἐπιχειρήσεις, εἰς τε τὰ φιλολογικὰ ἔργα καὶ τὰς κοσμικὰς ἡδονάς. Ἡ ψυχὴ εἶναι δὲς φλεγόμενη ἵνα ἐνεργήσῃ, πρέπει πρῶτον οἰκοθεν νὰ ἀναφλεχθῆ, εἶτα δὲ περὶ αὐτὴν εὖρη ἐτέρας δάδας κιομένης. Ἡ ἀμοιβαία ἐπαφὴ ζωογονεῖ αὐτάς, ἡ δὲ θερμότης αὐτῶν ἐκατονταπλασιαζομένη, μεταδίδει τότε τὸ πῦρ πανταχοῦθεν. Αἰτοληρικὰ μικρὰ πρωτεσταντικὰ αἱρέσεις, αἵτινες ἐκ τῆς Ἀγγλίας ὁρμήμενοι, ἔδρυσαν τὰς ἠνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς, συνέκριντο ἐξ ἀνθρώπων, οἵτινες ἐτόλμων νὰ πιστεύωσιν, αἰσθάνωνται, σκέπτονται βαθέως κατὰ τρόπον πρωτότυπον καὶ ἐριπλοῦν, κατ' ἴδιον ἕκαστος σταθερὰν πεποιθησιν, καὶ οἵτινες ὑπὸ τῶν αὐτῶν αἰσθημάτων καὶ τοῦ αὐτοῦ ἐνθουσιασμοῦ ἐλαυνόμενοι, κατέστησαν ἱκανοὶ νὰ ἀποικίσωσι χώρας ἀγρίας καὶ ἰδρῶσιν κρᾶτη πεπολιτισμένα.

Ὅτε περὶ τὸ τέλος τῆς τελευταίας ἐκατονταετηρίδος, οἱ γαλλικοὶ στρατοὶ, κακῶς συντεταγμένοι, ἀπειροπόλεμοι καὶ ὑπὸ ἀξιοματικῶν ἀμαθῶν σχεδὸν ὅσον καὶ οἱ στρατιῶται διοικούμενοι, πρετάχθησαν κατὰ τῶν ἠνωμένων ταγματῶν τῆς λοιπῆς Εὐρώπης, τὸ ἐνισχύσαν αὐτοὺς κατὰ πρῶτον, τὸ ὠθῆσαν εἰς τὰ πρόσω, καὶ τέλος παρασχὸν αὐτοῖς τὴν νίκην, ἦν ἡ μεγαλοφροσύνη καὶ ἡ δύναμις τῆς ἐσωτερικῆς πεποιθήσεως, δι' ἧς πᾶς στρατιώτης ἐθεώρει ἑαυτὸν κρείττονα τῶν πολεμίων καὶ προωρισμένον νὰ μεταδώσῃ τὴν ἀλήθειαν, τὸν ὀρθὸν λόγον, τὴν δικαιοσύνην, ἐκποδῶν τιθεμένων τῶν ἐμποδίων, εἰς τὸ κέντρον πάντων τῶν ἐθνῶν· πρὸς δὲ τούτοις ἡ γενναία ἀδελφότης, ἡ ἀμοιβαία πίστις, ἡ τῶν συμπαθειῶν καὶ τῶν πόθων κοινότης, ὧν ἐνεκα πάντες, ὁ πρῶτος ὡς ὁ τελευταῖος, ὁ ἀπλοῦς στρατιώτης, ὡς ὁ λοχαγὸς καὶ ὁ στρατηγὸς ἠσθάνοντο ὅτι ἦσαν ἀφωσιωμένοι εἰς τὸν κοινὸν ἀγῶνα· διότι πᾶς τις προσεφέρετο ἐκουσίως, πᾶς τις κατενόει τὴν κατάστασιν τῶν πραγμάτων, τὸν κίνδυνον, τὴν ἀνάγκην· πᾶς τις ἐπροθυμοποιεῖτο νὰ ἐπανορθώσῃ τὰ σφάλματα αὐτοῦ, ἅπαντες δὲ μίαν ψυχὴν καὶ μίαν θέλησιν ἀποτελοῦντες, ὑπερέδωσαν διὰ τῆς ἐμφύτου ἐμπνεύσεως καὶ τῆς αὐτομάτου ἐμπειρίας τὴν τελειότητα τῶν μηχανισμῶν, οὓς ἡ παράδοσις, αἱ ἐπιθεωρήσεις, οἱ ῥαβδισμοὶ καὶ ἡ προσωπικὴ ἱεραρχία, κατεσκεύασαν ἐκείθεν τοῦ Ῥήνου.

Οὕτως ἔχει προκειμένου περὶ τέχνης καὶ ἡδονῆς ὡς καὶ περὶ συμφερόντων καὶ ὑποθέσεων. Οἱ εὐφρεῖς

ἄνθρωποι ἀναπτύσσουσι μείζονα ὀξύνουσαν, κοινωνοῦντες ἀλλήλοις. Πρὸς παραγωγὴν καλλιτεχνημάτων ἀπικιτῶνται καλλιτέχναι, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐργαστήρια. Τότε ὑπῆρχον ἐργαστήρια, πρὸς δὲ καὶ καλλιτέχναι, σωματεῖα ἀποτελοῦντες. Ἄπαντες εἶχοντο ἀλλήλων, καὶ ἐν τῇ μεγάλῃ κοινωνίᾳ, μικρὰ κοινῶναι ἦνουν στενωπὸς καὶ ἐλευθέρως τὰ μέλη αὐτῶν. Ἡ οἰκειότης προσήγγιζεν αὐτοὺς πρὸς ἀλλήλους· ἡ δὲ ἀμιλλα ἐξηρέθη. Τὸ ἐργαστήριον ἦν τότε καπηλεῖον καὶ οὐχὶ ὡς τανῦν αἴθουσα ἐπιδείξεως, προκαλοῦσα παραγγελίας. Οἱ μαθηταὶ εἰσὶν ἀρχαῖοι μετέχοντες τοῦ βίου καὶ τῆς δόξης τῶν διδασκάλων, καὶ οὐχὶ ἐρασταὶ τοῦ καλοῦ, μένοντες ἐλευθέροι μετὰ τὴν ἀπότισιν τῶν διδασκάλων. Πᾶσι τοῦ σχολείου μανθάνων νὰ ἀναγινώσκῃ, νὰ γράφῃ καὶ ὀρθογράφῃ ὀλίγον, εἰσῆγετο ἀμέσως τὸ δωδέκατον ἢ τρισκαίδεκάτον ἄγων τῆς ἡλικίας ἔτος εἰς τὸ ἐργαστήριον ζωγράφου, χρυσοκόου, ἀρχιτέκτονος, γλύπτου· συνήθως ὁ διδάσκαλος εἶχε πάντα ταῦτα τὰ προσόντα, ὁ δὲ νέος ἐμελέτα ὑπ' αὐτὸν οὐχὶ τμήμα τῆς τέχνης, ἀλλὰ τὴν τέχνην ὀλόκληρον. Εἰσῆγετο δι' αὐτόν, κατεσκεύαζε τὰ εὐκόλα, τοὺς τύπους τῶν εἰκόνων, τὰ μικρὰ κοσμήματα, τὰ δευτερεύοντα πρόσωπα· μετείχε τοῦ ἀριστουργήματος, σπουδάζων περὶ αὐτό, ὡς περὶ ἴδιον ἔργον· ἦν τὸ τέκνον καὶ ὁ ὑπηρέτης τῆς οἰκίας, ἀποκαλούμενος τὸ πλάσμα ⁽¹⁾ τοῦ διδασκάλου. Ἐτρογχε εἰς τὴν αὐτὴν τράπεζαν, ἐξετέλει τὰς παραγγελίας, ἐκοιμάτο ὑπερᾶνω αὐτοῦ ἐν κρεμαστῇ κλίνῃ, ὑφίστατο αἰκίας καὶ τοὺς κολαφισμοὺς τῆς σύζυγου αὐτοῦ. ⁽²⁾

«Ἐμεινα, λέγει ὁ Rafaele dei Montelupo ἀπὸ τοῦ »δωδεκάτου μέχρι τοῦ δεκάτου τετάρτου τῆς ἡλικίας ἔτους, ἦτοι δύο ἔτη παρὰ τῷ Michel Agnolo »Randinelli, τὸ δὲ πλεῖστον τοῦ χρόνου κατέτριβον »ἀνακινῶν τοὺς φυστηῖρας, τοὺς χρησιμεύοντας εἰς »τὴν κατασκευὴν τῶν ἔργων τοῦ διδασκάλου. Ἡ »μέραν τινὰ ὁ διδάσκαλος με διέταξε νὰ ἐψῆσω πάλιν, τουτέστι νὰ θέσω αὐτὸς εἰς τὸ πῦρ χρυσα τινὰ »ἀνάγλυφα, κατασκευαζόμενα κατὰ παραγγελίαν »τοῦ δουκὸς Lorenzo de Medicis, δουκὸς τοῦ Οὐρβίνου. Ἐσφυρηλάτει αὐτὰ, καὶ ἐν ᾧ ἐσφυρηλάτει τὸ »ἐν, ἐγὼ εἶχον ἐπὶ τοῦ πυρὸς τὸ ἔτερον. Σταθεῖς, ἵνα »λαλήσῃ χαμηλῇ τῇ φωνῇ πρὸς τινὰ τῶν φίλων »αὐτοῦ, καὶ μὴ ἰδῶν ὅτι ἔθικα τὸ ψυχρὸν καὶ ἀφῆ» ρεσα τὸ θερμὸν, ἔλαβεν αὐτό, καὶ ἔλαυσα τοὺς δύο

¹⁾ Creato.

²⁾ Ἰδίως τοὺς τῆς Λουκρωτίας, σύζυγου τοῦ Audrea del Santo.

»δακτύλους· τούτου γενομένου, κραυγάζων καὶ ἀνα» πηδῶν δι' ὄλου τοῦ ἐργαστηρίου, ἤθελε νὰ με δεί» ρη, καὶ ἐγὼ φεύγω τῆδε κακείσε, κατώρθωσα νὰ μὴ »μὲ συλλάβῃ. Ἀλλὰ κατὰ τὴν ὥραν τοῦ γεύματος, »ἐν ᾧ διηρχόμην πλησίον τῆς παραθυρίδος, ὅπου ἦν »ὁ διδάσκαλος, με συνέλαβει ἐκ τῆς κόμης, καὶ μοι »ἔδωκεν οὐκ ὀλίγα δυνατὰ ῥαπίσματα.»

Τοιαῦτα εἰσὶ τὰ ἦθη κλειδοποιῶν ἢ τεκτόνων τραχέα, εἰλικρινῆ, φαιδρὰ καὶ φιλικὰ· οἱ μαθηταὶ ὁδοιποροῦσι μετὰ τοῦ διδασκάλου, μάχονται διὰ τῶν γρόνθων καὶ τοῦ ξίφους, πλησίον αὐτοῦ, εἰς τὰς λεωφόρους. Ὑπερασπίζουσιν αὐτὸν κατὰ τῶν ἐπιθέσεων καὶ τῶν ὑβρέων· εἶδετε δὲ πῶς οἱ μαθηταὶ τοῦ Ραφαήλ καὶ Κελλίνῃ ἔλκουσι τὸ ἐγχειρίδιον ἢ τὸ ξίφος πρὸς τιμὴν τοῦ οἴκου.

A. A.

(Ἐπειτα συνέχεται.)

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΑΙΝΙΑΝΟΣ

Ο ΕΜΠΟΡΟΣ ΜΑΡΚΟΣ

ΑΛΗΘΕΣ ΔΙΗΓΗΜΑ

(Συνέχεια ἴδε προηγούμενον ἀριθμὸν καὶ τέλος)

Δ.

Ἡ χαρὰ ὑπῆρξεν ἀπερίγραπτος εἰς τὴν σύζυγον καὶ τὰ τέκνα τοῦ Μάρκου, ἀλλ' αὐτὸς, ἅμα ἐπάτησαν εἰς τὸ ἔδαφος τῶν Ἀθηνῶν, ἤρχισεν ἤδη νὰ πίνῃ, τὰ ὅποια ὑπόπτει φαρμάκια. Ἡ μετοικησις αὕτη ἐγένετο κατὰ τὸ 1835. Οἰκίαι δι' ἐνοικίας ἦσαν πόσον ὀλίγαι, ὥστε τὸ ἐνοικίον αὐτῶν ἦτο ὑπέρογκον. Ὁ Μάρκος ἠναγκάσθη νὰ πληρῶνῃ ἑκατὸν πεντήκοντα δραχμὰς τὸν μῆνα διὰ μίαν οἰκίαν, ἧτις μόλις εἶχεν ἀνάλογα διὰ τὴν οἰκογένειάν του δωμάτια. Εἰς μικροτέρῃ δὲν ἠδυνήθη νὰ κατοικήσῃ, διότι δὲν ἐπέθετο ἡ σύζυγος αὐτοῦ. Καὶ ὁ Μάρκος, ἀφοῦ ἄπαξ ἐνέδωκε καὶ παρεσύρθη, δὲν ἦτο πλέον δυνατὸν νὰ ὀπισθοδρομήσῃ ἢ καὶ νὰ σταθῇ. Ἡ οἰκία ἐν τούτοις ἔπρεπε νὰ στολισθῇ με ἐπιπλα ἀνάλογα τῆς τάξεως, τὴν ὁποίαν ὁ Μάρκος ἐμελλε νὰ κατέχῃ εἰς τὴν κοινωσίαν· διὸ καὶ ἡ σύζυγός του, πρὶν ἀγοράσῃ ὁ Μάρκος τοιαῦτα, ἐπεσκεπθῆ τινὰς κυρίας, τὰς ὁποίας ἐνόμιζεν ἴσας κατὰ τὴν τάξιν με αὐτὴν, διὰ νὰ παρατηρήσῃ τὰ ἐπιπλα αὐτῶν, καὶ τοιαῦτα νὰ προμηθεύσῃ καὶ ὁ σύζυγος αὐτῆς. Ὑπερτὰς χιλίας δραχμὰς ἐξώδυσαν διὰ τὰ κυριώτερα ἐπιπλα. Ὁ Μάρκος ἐλυπήθη, ἔδυσανασχέτησε, παρεπρόνεθη εἰς τὴν οἰκογένειάν του, ἀλλ' ὅλα τὰ μέλη

αὐτῆς, σύμφωνα πρὸς τὴν μητέρα, ἐπεδοκίμαζον ἔξοδα, τὰ ὅποια ἐμελλον νὰ χρησιμεύσουν εἰς τὸ νὰ κάμωσι καὶ αὐτοὶ ἐπίδειξιν τινα, καὶ ν' ἀναφανῶσιν ὅμοιοι με τὰς οἰκογενεῖας, μεθ' ὧν ἐσχετίσθησαν καὶ συναναστρέφοντο. Ματαίως ὁ Μάρκος ὑπεμίμησκεν εἰς αὐτοὺς τὰς οἰκονομίας, διότι ὀγλήγωρα θὰ εὐρέθῃσιν ἄνευ χρημάτων, καὶ τότε δὲν θὰ ἔχωτι πῶς νὰ ζήτωσιν. Ἡ οἰκογένειά του ἐφρόνιει ὅτι ποτὲ δὲν τελειοῦν.

Ὁ Μάρκος ἐσκεπθῆ νὰ ἐπαναλάβῃ τὸ ἐμπόριον του καὶ νὰ εὐγάξῃ τὰ ἔξοδά του, ἀλλ' ἡ σύζυγός του, εὐρσκομένη εἰς συγκοινωνίαν με οἰκογενεῖας εὐπορωτέρας, δὲν ἐθεώρει ἀρμόδιον νὰ ἐπιχειρήσῃ ὁ σύζυγος αὐτῆς ἐμπόριον ἐν σχέσει ὧν με ὑπαλλήλου.

Τὴν οἰκογένειαν τοῦ Μάρκου ἐκάλεσαν εἰς ἐσπερινὰς διασκεδάσεις ἐπανειλημμένως αἱ οἰκογενεῖαι, μεθ' ὧν εἶχε σχετισθῆ. Εὐρέθη λοιπὸν εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ πράξῃ καὶ αὐτὴ τὸ ἴδιον, καὶ νὰ ἔμβῃ εἰς τὴν σειρὰν τῆς ἀλληλουχίας. Ἀπαξ ἡ δις τῆς ἐβδομάδος ἠναγκάσθη καὶ αὐτὴ νὰ καλέσῃ τὰς φιλικὰς οἰκογενεῖας εἰς ἐσπερινὰς συναναστροφὰς, καὶ ν' ἀποδώσῃ καὶ αὐτὴ τὰ ἴδια. Αἱ συναναστροφὰι αὗται ἔδιδον αἰτίαν σημαντικῶν ἐξόδων εἰς τὸν Μάρκον, καὶ ἐπολλαπλασίαζε τὰ παράπονά του πρὸς τὴν σύζυγόν του, ἀλλ' αὐτὴ, συνεννοουμένη καὶ με ἄλλας φίλας τῆς, ἔδωκεν εἰς τὸν Μάρκον ἐλπίδας, ὅτι ὀγλήγωρα θὰ ἐπιτύχωσι σπουδαίαν τινὰ πρόσδοτον ἐκ τινος ὑπηρεσίας τοῦ δημοσίου, πλὴν ὅτι, διὰ νὰ διευκολυνθῇ ἡ ἐπιτυχία αὕτη, ἀνάγκη ὁ Μάρκος νὰ ἐνεργήσῃ νὰ ἐκλεχθῇ βουλευτῆς τῆς ἐπαρχίας του.

Ὁ Μάρκος, εἴτε μὴ ἔχων τι ἄλλο νὰ πράξῃ, εἴτε διότι καὶ αὐτὸς ἐκολακεύθη ἀπὸ τὴν ἰδέαν ταύτην, ἐμβῆκεν εἰς τὴν φροντίδα τῆς ἐκλογῆς. Μεταβάς εἰς τὴν πατρίδα του, ἐπεσκεπθῆ τοὺς φίλους του καὶ ἐπρότεινε νὰ τὸν θέσωσιν ὑποψήριον βουλευτῆν. Ὁ Μάρκος δὲν εἶχε ποτὲ ἐμβῆ εἰς πολιτικά οὔτε πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως οὔτε μετ' αὐτὴν προσηλωμένος δὲ εἰς τὸ μικρὸν τοῦ ἐμπορίου, δὲν ἐθεωρεῖτο ἱκανὸς ἀπὸ τοὺς συμπολίτας του· ἀλλὰ, καὶ ἂν ἤθελεν ἔχει ἱκανότητά τινα, εἰς τὴν ἐπαρχίαν εἶχον σχηματισθῆ κόμματα, καὶ ἐπεδίωκον ἕκαστον τὴν θέσιν ταύτην διὰ τὸν κομματάρχην του. Οἱ δὲ κομματάρχαι συνεδέοντο διὰ συνδυασμῶν ἰσχυρῶν, ὥστε ἀδύνατον καθίστατο νὰ ἐπιτύχῃ ὁ Μάρκος κατὰ τοιοῦτων ἰσχυρῶν ἀντιπάλων.

Ἐκτὸς δὲ τούτου, αὐτὸς δὲν ἐσυλλογίσθη νὰ κατορθώσῃ νὰ ἐπιβληθῇ ὡς ὑπουργικὸς ὑποψήριος, μέ-

σον, δι' οὗ ἦτο ἐνδεχόμενον νὰ ἐπιτύχη, βοηθούμενος ἀπὸ τὰς κατὰ τόπον ἀρχάς. Μόλας ὅμως τὰς δυσκολίας ταύτας, τινὲς τῶν συμπατριωτῶν του, ἐκμεταλλευόμενοι τὴν εὐπιστίαν του, τοῦ ἐδίδον θάρρους νὰ προδῆ εἰς τὴν ἀγῶνα, καὶ τὸν προπαρασκευάζον νὰ ἐξοδύσει μερικὰ χρήματα εἰς διάφορα πρόσωπα, ἅτινα ἐμελλον νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς ὄργανα, διὰ νὰ πείσωσι πολλοὺς νὰ ψηφοφορήσωσιν ὑπὲρ αὐτοῦ. Ὁ ἄγων ἐγένετο ἐπιμόνος, καὶ ὁ Μάρκος, ἐξώδευσε σπουδαῖον ποσὸν χρημάτων, ἀλλὰ τὸ ἀποτέλεσμα δὲν ἀπέβη ὑπὲρ αὐτοῦ. Ἀπώλεσε τὰ χρήματά του, τὰ ὁποῖα εἶχεν ἀκόμη διὰ τὴν διατροφήν τῆς οἰκογενείας του, εἶδεν ὅτι δὲν ἔχει οὐδεμίαν ὑπόληψιν ἐν τῇ πατρίδι του, καὶ ἀπεθάρρθη ὀλοτελῶς διὰ τὸ μέλλον, ὥστε ἐπώλησε καὶ ὅσα κτήματα εἶχεν ἀκόμη εἰς τὴν πατρίδα του, καὶ ἀνεχώρησεν ἐν ἀπελπισίᾳ πρὸς τὴν οἰκογένειάν του.

Ἡ σύζυγός του ὅμως δὲν ἀπηλίπισθη. Ἐσυλλογίσθη ὅτι, ἂν εἶχεν ὁ σύζυγός της ὑπουργικὴν ὑπόψηφιότητα, ἂν εἶχε τὴν ὑποστήριξιν τῆς αὐτῆς, ἤθελε βεβαίως ἐπιτύχει. Ἐσχεδιάσε λοιπὸν νὰ πλησιάσῃ εἰς τὴν αὐτὴν, καὶ πρὸς τοῦτο μετεχειρίσθη ὅσα μέσα ἐθεώρησεν ἀρμόδια. Δι' αὐλικῶν μέσων κατάρθωσε νὰ παρουσιασθῆ εἰς τὴν βασίλισσαν, καὶ τελευταῖον ἔφθασε νὰ ἐπιτύχῃ πρόσκλησιν εἰς τὸν χορὸν μετὰ τῆς θυγατρὸς της καὶ τοῦ συζύγου της.

Ὅσον ἐχάρη ἡ οἰκογένεια διὰ τὴν πρόσκλησιν ταύτην, φανταζομένη εἰς ὅποιον λαμπρὸν κύκλον θὰ παρευρεθῆ, τόσον ὁ Μάρκος ἐλυπήθη, προβλέπων ὅτι θὰ καταναλώσῃ καὶ τὰ ἐπίλοιπα χρήματα ἄλλ' ἢ σύζυγός του διὰ τῶν νέων σχέσεων τοῦ ὑπέσχετο λαμπρὸν μέλλον, καὶ τὸν προέρεπε νὰ συντρέξῃ προθύμως εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τόσο λαμπροῦ σχεδίου, ὅπως θὰ ἐπανορθώσῃ τὴν τύχην του.

Ἡ κυρία, συμβουλευθεῖσα μὲ τὰς φίλης της περὶ τῶν ἀναγκαίων στολισμῶν, ἐπροσκάλεσεν ἐμπόρους μὲ πράγματα καὶ ἠγόρασεν ὅλα τὰ ἀναγκαῖα, καὶ κατεγίνοντο εἰς τὴν ταχεῖαν κατασκευὴν τῶν ἐτοιμαζομένων ἄλλ' ὁ Μάρκος δὲν ἤθελε νὰ ὑπάγῃ καὶ ὁ ἴδιος εἰς τὸ παλάτι διὰ νὰ μὴ κάμῃ καὶ διὰ τὸν ἑαυτὸν του ἔξοδα, καὶ ἐπροφασίσθη ὅτι εἶναι ἀσθενής, διὰ νὰ σκεπᾶσθαι τὸ ἄτοπον τοῦ νὰ μὴ συνοδύσῃ ὁ ἴδιος τὴν οἰκογένειάν του.

Ἡ σύζυγός ἐνόμισεν ὅτι ἀνεγεννήθη, καὶ ὅτι καὶ ἡ θυγάτηρ της ἐστερεώτε τὴν τύχην της, καὶ καθ' ἡμέραν διηγούντο μὲ ποίους συνωμύλιζαν ἐν τῷ χορῷ, μὲ ποίους ἐχόρευσαν, ποῖοι προσέφερον εἰς αὐτὰς περιποήσεις, ἐξ ὧν ἐμόρφωσαν τὸ λαμπρὸν μέλλον

τῆς νέας. Ἀλλὰ πόσον μακρὰν ἀπέειχε τοῦτο ἀπ' αὐτῆς!

Ὁ Μάρκος δὲν ἐπίστευεν εἰς τὰς φαντασίας τῆς συζύγου του τοσοῦτο μάλλον, καθ' ὅσον ἐβλεπε προσεγγίζουσαν τὴν ὥραν τῆς ἐξοδύσεως ὅλων τῶν χρημάτων, καὶ οὐδεμίαν ἐβλεπε σωτηρίας ἐλπίδα. Τέλος πάντων ἐφθασεν εἰς τὸ ἔπακρον τῆς ἀπελπισίας. Ὅλα τὰ χρήματά του ἐτελείωσαν, καὶ ἐδανείζετο ἤδη κατὰ μικρὰς ποσότητας ἀπὸ διαφόρους φίλους του καὶ οὗτοι ὅμως ἤρχισαν νὰ δυσκολεύονται εἰς τὸ νὰ τὸν εὐκολύνωσιν, ὥστε ἡ ἀθυμία του κατέστη ὑπερβολικὴ. Ἐξῆλθε τῆς οἰκίας του μίαν ἡμέραν μὴ ἔχων ὀλοτελῶς χρήματα, διὰ νὰ προμηθευθῆ ἀναγκαῖα τινὰ τροφίμα τῆς οἰκίας του ἀπετάνθη πρὸς διαφόρους φίλους του, οὓς ἀπήντησε καθ' ὁδὸν, ἀλλ' οὐδεὶς ἐφάνη πρόθυμος νὰ τὸν συνδράμῃ. Ἡ ἀποτυχία αὕτη τοῦ ἔκαμνε μεγάλην ἐντύπωσιν, καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν οἰκίαν του ἐν ἀπελπισίᾳ, δὲν ἐπρόφρασεν ἔτι νὰ καθίσῃ καὶ ἀποπληξία κεραυνώδης τὸν ῥίπτει λειπρόθυμον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Ἐδραμον ἀμέσως ὅλα τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας του νὰ τοῦ προτιφέρωσι βοήθειαν, ἐπεμψαν καὶ προσεκάλεσαν ἱατρὸν, προσέδραμον φίλοι καὶ γείτονες, ἀλλὰ τὰ πάντα ἀπέβησαν μάταια. Ἀπέθανε ἀμέσως, ὁ δὲ θάνατος ἐπῆλθε εἰς τρομερὰν ἐποχὴν διὰ τὴν παντελῆ ἀχρημασίαν τῆς οἰκογενείας.

Ἡ δυστυχὴς χήρα ἠναγκάσθη νὰ δώσῃ τὰ πολυτίμητα κοσμήματά της, διὰ νὰ δανεισθῆ χρήματα, ἵνα χρησιμεύσωσι διὰ τὴν κηδείαν. Μετ' ὀλίγας δὲ ἡμέρας ἠναγκάζετο νὰ πωλῆ ἐκ τῶν ἐπίπλων καὶ πραγμάτων τῆς οἰκίας διὰ νὰ οἰκονομήσῃ τὰ πρὸς τροφήν ἀναγκαῖα. Ἐγκατέλιπον τὴν οἰκίαν, μὴ δυνάμενοι νὰ οἰκονομήσωσι τὸ βαρὺ ἐνοίκιον. Δὲν ὑπῆρχον δὲ οὔτε ἐν τῇ πατρίδι αὐτῶν λείψανα τῆς περιουσίας τοῦ Μάρκου διὰ νὰ καταφύγωσιν ἐκεῖ μακρὰν τοῦ θεάτρου τῆς δυστυχίας τ. ν. Ὀλίγοι συνεκινήθησαν ἀπὸ τὰ δυστυχήματα αὐτῶν, καὶ μικρὰς μόνον βοηθείας προσέφερον κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας ἀκολουθῶς ἔπαυσαν πᾶσαν συνδρομὴν, ἀποδίδοντες κυρίως τὴν δυστυχίαν εἰς τὴν ματαιότητα τῆς γυναικός. Ἡ οἰκογένεια παρεξέστραπῃ μετὰ ταῦτα εἰς ἄτοπα, περὶ τῶν ὁποίων κρίνομεν ἀπαίσιον νὰ κάμωμεν λόγον, διότι ἕκαστος δύναται νὰ κρίνῃ μόνος ὁποῖα τύχη περιμένει τοὺς τρεφομένους ἀπὸ φαντασίας ἀνοήτους καὶ ἀπομακρυνομένους ἐν τῷ βίῳ τῶν ἀπὸ τὰς κυριωτέρας βάρεις τῆς οἰκονομίας.

ΑΡΣΕΝΙΟΥ ΟΥΣΣΑΙ

Η ΡΑΦΑΕΛΛΑ

(Συνέχεια ἴδε ἀριθμὸν 30.)

ΣΤ'.

ΔΙΑ ΤΙ Ο ΔΟΜΗΝΙΚΟΣ ΒΡΑΒΑΔΙΝΗΣ
ΕΓΕΝΕΤΟ ΖΩΓΡΑΦΟΣ ΣΗΜΑΤΕΠΙΓΡΑΦΩΝ

Ἐν τούτοις ὁ Τισιανός, ὁ Μόρτος δὲ Φέλτρος καὶ ὁ Βραβαδίνης ἐστενωχωροῦντο πολὺ μὴ βλέποντες τὸν Γεωργιόνην ἐπιστρέφοντα. Ὁ νέος διδάσκαλος ἐλατρεύετο ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ του. Οἱ μαθηταὶ του δὲν ἠσθάνοντο πλέον ἐν ἑαυτοῖς τὸ πῦρ, ὅπερ ὤθει αὐτοὺς εἰς τὴν ἐργασίαν, καὶ ὅπερ ἤνοιγε τοὺς ὀρίζοντας τοῦ ὠραίου, τοῦ ἀληθοῦς καὶ τοῦ ἀγαθοῦ.

Ὅτε περιεπάτου ἐν τῇ Βενετίᾳ, δὲν εἶχον ἐκείνην τὴν αἴγλην ἣτις ἔκαμνε τοὺς διαβλίνοντας νὰ σταθῶσι καὶ ἐπέβαλλε σέβας. Οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν, καὶ οὐδ' αὐτὸς ὁ Τισιανός, πολὺ νέος ἔτι, εἶχε τὴν σοφρότητα ἐκείνην τῆς μεγαλοφυΐας, ἣτις αἰσθάνεται ὅτι φέρεται ἐν ἑαυτῇ δόκλιρον κόσμον. Ἀπεφάσιον λοιπὸν πάντες νὰ εὐρωσι τὸ καταφύγιον τοῦ Γεωργιόνην.

«Ἀφετέ το εἰς ἐμέ, εἶπεν ὁ Βραβαδίνης, ἔχω μίαν θείαν εἰς τὸ Καστέλ-Φράγκον, πηγαίνω εἰς αὐτὴν αὐρὸν διὰ νὰ τῇ ὑπαγορεύσω τὴν διαθήκην της, καὶ μάθω βεβαίως ἐκεῖ πέραν, ποῦ μετέβη ὁ Γεωργιόνης, ἐὰν δὲν τὸν εὐρω κεκρυμμένον ὡς βοῦφρον μὲ τὴν Ῥαφαῖλαν ὡς γλαυκά του εἰς τὰ ἐρείπια τῆς ἐπαύλειός του».

Καὶ οὕτως ὁ Βραβαδίνης ἀνεχώρησε τὴν ἐπαύριον εἰς Καστέλ-Φράγκον, ἔμαθεν εἰς τῆς γραίας θείας του ὅτι ὁ Γεωργιόνης, ἐρωτόληπτος, μισάνθρωπος, ἔζη πρὸ ἔξ μηνῶν ἐν ἀπροσίτῳ μοναστηρίῳ μετὰ νεανίδος ἀγνώστου. Ὁ Βραβαδίνης ὑπῆγε καὶ ἔκρουσε τὴν θύραν τῆς ἐπαύλειος, ἀλλὰ χωριστὸς τις ἐκ τῶν πέριξ, ὅστις ἔφερον ἐν χοιρομήτῳ, ἄρον καὶ ὀπίρρας εἰς τοὺς ἔραστὰς, τῷ εἶπεν ὅτι εὐκολώτερον θὰ τῷ ἦτο ν' ἀνοίξῃ τὴν θύραν τοῦ παραδείσου ἢ τὴν θύραν τοῦ Γεωργιόνην.

«Δὲν ἤξεύρεις λοιπὸν τίς εἶμαι ἐγώ; εἶπεν ὁ Βραβαδίνης εἰς τὸν χωρικὸν ὁρθούμενος μὲ ὄλον τὸ ὕψος τοῦ ἀλλοκότου ἀναστήματός του.

— Ὅχι.

— Λοιπὸν, εἶμαι ὁ διάβολος.

— Τὸν διάβολον ἐγὼ τὸν γνωρίζω· εἶναι πλέον μαῦρος παρ' ἐσύ.

— Δὲν σε συμβουλεύω νὰ μὴ με πιστεύσης, ἐπιθυμῶ νὰ μὴ σε ψήσω παρευθὺς· ἀλλ' εἰπέ μοι τοῦλάχιστον πῶς δύναμαι νὰ ἴδω τὸν φίλον μου Γεωργιόνην.

— Ἀφ' οὗ εἶται ὁ διάβολος, τὸ ξεύρεις καλλίτερον ἢ ἐγώ.

Τὴν στιγμὴν ταύτην ἠκούσθη τὸ — «Ἄγγελος πρωτοστάτης», κτλ.

Ἰδοὺ ἡ ὥρα τοῦ περιπάτου τοῦ σινοῦ Γεωργιόνην, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ χωρικὸς, θὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐὰν θέλῃς τὸν ἀπαντᾶς».

Ὁ Βραβαδίνης δὲν ἠθέλησε νὰ παραβιάσῃ τὴν θύραν ἢ φιλία δὲν ἔχει ποτὲ τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ θέσῃ μετ' ἀδιακρισίας τὸν πόδα ἐπὶ τοῦ οὐδαῦ τοῦ ἔρωτος.

Ἐπισθοδρόμησε λοιπὸν, συλλογιζόμενος πῶς νὰ εὐρὴ τρόπον νὰ ἴδῃ τὸν διδάσκαλόν του.

Πρὶν ἐπιστρέψῃ εἰς τῆς θείας του, παρετήρησε πλησίον τῆς ἐκκλησίας συμβολεπιγράφον τινὰ ἱστάμενον ἐπὶ κλίμακος καὶ κακογράφοντα εὐωχίαν μεθύσων ἐπὶ τῆς θύρας ξενοδοχείου.

Παρίστα δὲ τὰ ὠραιότατα ὄργια τῶν χρωμάτων, ἅτινα εἶχε τις ἴδει ποτέ.

«Εὐρον!» ἀνεφώνησεν ὁ Βραβαδίνης ὄλος χαρᾶ.

Προσεκάλεσε τὸν σηματοπιγράφον, τῷ προσέφερε νὰ πῆ ὡς πρὸς σύντροφον τύχης, καὶ τὸν ἐζήτησεν εὐπρεπῶς τὴν ἄδειαν νὰ ζωγραφῆσῃ ἐπὶ τοῦ τοίχου του.

«Ναί, ἀλλὰ μὴ βάλῃς χερί εἰς τὰς εἰκόνας μου, διότι ἐνδεχόμενον νὰ τὰ τὰς χαλάσῃς».

— Ἀ! ὄχι, ἐγὼ σέβομαι πολὺ τὰ ἔργα τῶν ἄλλων· θέλω νὰ εἰκονίσω μίαν μαινάδα κερνώσαν τοὺς οἰνοπότας σου».

«Ἐπειτα δὲ ἂν ἡ εἰκὼν σου ἀσχημίξῃ τὰς ἄλλας, τὴν διαγράψω».

Ὁ Βραβαδίνης ἐνεδύθη τὴν περικεφαλαίαν τοῦ ζωγράφου καὶ ἤρξατο τοῦ ἔργου. Ἐν βραχεὶ δὲ ἐξεκόνισε τὴν περίφημον ἐκείνην βακχίδα, ἣς βλέπει τις ἔτι διαφαινόμενον τὸν εὐλύγιστον χαριέντα καὶ ἠδυπαθῆ κορμόν.

Ὁ Βραβαδίνης ἦτο ζωγράφος πλήρῃ ἐμπνεύσεως. Ἐσχεν ἐν τῷ βίῳ σπανίας τινὰς ἐπιτυχίας τοῦ χρωστήρος καὶ τοῦ πυξίου, αἵτινες σώζουσι τοὺς ὀνηροὺς καὶ φέρουσιν εἰς ἀπελπισίαν τοὺς φιλεργούς.

Ὅπως εἶχε προῖδει, ὁ Γεωργιόνης ἐλθὼν διέβηκεν ἐκεῖθεν τὸν παρετήρησεν ὁ Βραβαδίνης μακρόθεν ἀλλ' ἐφυλάχθη νὰ στρέψῃ πρὸς αὐτὸν τὸ πρόσωπον ἐξηκολούθησε δὲ νὰ ζωγραφῆ μετὰ πά-

θους. Ὁ Μιχαήλ-Ἀγγελος ἔλεγεν ἅψ' οὐδ' οὐκ ἀκούσας ἐμβλέπει εἰς τὸν ἐπίσκοπον, διὰ τί ἐγὼ νὰ μὴ ἐμβλέπω εἰς σηματοπεγράφον;» Καὶ ὁ Γεωργιόνης δὲν ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπον.

Ἐποῖα ὑπῆρξεν ἡ ἐκπληξίς του νὰ ἴδῃ ὡς δι' ἐμπνεύσεως τὴν θαυμασίαν ἐκείνην μαινάδα, ἧς ἡ χρυσὴ κόμη κατέρρεεν ἐπὶ τῶν ὤμων τῆς ῥοδοπληθῆς, καὶ τῆς ὁποίας τὰ στήθη εἶχον τὴν υπερήφανον καμπὴν τοῦ μαρμάρου καὶ τὴν ἀπαλότητα τῆς σαρκός!

Ὁ Γεωργιόνης ἔθεσε τὸν ἕνα πόδα ἐπὶ τῆς κλίμακος, καὶ παρεκάλεσε τὸν σηματοπεγράφον νὰ καταβῆ ἀναφωνῶν αὐτῷ Εὐχέ! «Τίς σοὶ ἔδωκε μαθήματα ὥστε νὰ ζωγραφῆς τόσον καλῶς;» εἶπεν.

Ὁ Βραβαδίνης εἶχε καταβῆ ὀπισθοπορῶν στραφεὶς δ' ἐπὶ τῆς τελευταίας βαθμίδος τῷ ἀπεκρίθη. «Σὺ, διδάσκαλέ μου.»

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐβίβη εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Γεωργιόνη.

Αἱ δύο καρδίαι συνδιεχύθησαν δι' ἐνὸς τῶν γενναίων ἐκείνων ἐναγκαλισμάτων, ἅτινα ἐνδυναμοῦσι τὴν νεότητα.

«Δὲν εἶναι ἀληθές, εἶπεν ὁ Βραβαδίνης, ὅτι καὶ ἡ φίλια ἔχει τὰς καλὰς στιγμὰς τῆς;

— Ναι, εἶπεν ὁ Γεωργιόνης ἄλλ' ἐπειδὴ εἶσαι ἐδῶ, θέλω νὰ σοὶ δείξω, ὅτι ὁ ἔρωσ εἶναι καλλίτερος τῆς φιλίας. Βλέπεις, ἀγαπητέ μοι Βραβαδίνη, ὅτι ἡ μὲν φίλια διαρκεῖ δι' ὅλης τῆς ζωῆς, ὁ δ' ἔρωσ μόνον κατὰ τὴν μίαν ἐποχὴν. Ὅθεν ὅταν ἀπολαύῃ τις τοῦ ἔρωτος, δὲν πρέπει νὰ χάνῃ οὐδεμίαν στιγμὴν.»

Ὁ Γεωργιόνης ὠδήγησε τὸν Βραβαδίνην εἰς τὴν ἐρημίαν τοῦ παρουσιάζων δὲ αὐτὸν εἰς τὴν γλυκεῖαν καὶ ὠχρὰν Ῥαφαέλλαν,

«Ἴδὲ καλῶς, τῷ εἶπεν, ὅταν ἐπιστρέψῃς εἰς τὴν Βενετίαν, νὰ εἶπῃς ὅτι εἶδες ἄνθρωπον εὐτυχῆ.»

— Καὶ γυναῖκα εὐτυχῆ, προσέθετο ἡ Ῥαφαέλλα, προσηλοῦσα ἐπὶ τὸν Γεωργιόνην τοὺς ὠραίους καὶ ἔρωτευμένους ὀφθαλμούς τῆς— ὡς δύο χαμαιδάφνας ὕγρας ἐκ δρόσου— δύο ἀστέρους βεβυλισμένους ἐν τῷ κυανῷ.»

Ὁ Βραβαδίνης ἐδείπνησε μετὰ τῶν ἐρωτολήπτων, συνεβούλευσεν αὐτοῖς νὰ μὴ ἐπιστρέψωσι μετ' αὐτοῦ καὶ ἐπανῆλθεν εἰς Βενετίαν παρὰ τοῖς ἐκυτοῦ φίλοις.

«Δὲν ἔχασα τὴν ἡμέραν μου πρῶτον διότι ἔσχον τὴν τιμὴν νὰ νομίζωμαι σηματοπεγράφος, δεύτερον δὲ διότι ἔσχον τὴν τιμὴν νὰ ἴδω ἄνθρωπον εὐδαίμονα.

— Ἡ δὲ γυνή; ἠρώτησεν ὁ Τισιανός.

— Ἡ γυνή, ἀπεκρίθη ὁ Βραβαδίνης, εἶναι τόσον εὐτυχῆς, ὥστε θ' ἀποθάνῃ ἐκ τῆς εὐτυχίας τῆς!»

Ζ΄.

ΕΙΚΟΝ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΝΗ

Ὁ χρωστήρ τοῦ Λεονάρδου δὲ Βίντση καὶ τὸ πύξιον τοῦ Γεωργιόνη, ἔλγε καλλιτέχνης τις, δὲν εἶναι ἀμφοτέρω τὸ θαῦμα τῆς τέχνης;

Ὁ Γεωργιόνης ἤθελε νὰ ἦαι ἐν Βενετίᾳ ὅ,τι ὁ Λεονάρδος δὲ Βίντσης ἐρημάτισεν ἐν Φλωρεντίᾳ καὶ ἐν Μεδιολάνῳ. Ὅπως ὁ Λεονάρδος δὲ Βίντσης εἶχε γεννηθῆ ἱπποτικῶς, ἔχων καὶ νοημοσύνην ὑπερτάτην. Εἶχε κάλλος, γόνιμον, δύναμιν καὶ χάριν, ἐξουσίαν καὶ μεγαλοπρέπειαν. Καὶ αὐτὸς ἐκήρυξε τὴν τέχνην ἀπελεύθερον· αἱ γυθικαὶ σχολαὶ ἐκλείσθησαν, ἐθέσπισε δὲ ὅτι, ἐπειδὴ ὁ μόνος διδάσκαλος εἶναι ἡ φύσις, ἡ μόνη ἐμπνευσις εἶναι τὸ καλόν.

Ἡ πίστις εἰς τὴν τέχνην ἀνύφου τὴν ἐκκλησίαν αὐτῆς μετὰ τῆς εἰς τὸν Θεὸν πίστεως.

Διὰ τῆς ἐργασίας οἱ πρῶτοι ζωγράφοι ἔσβενον εἰς τὰ ἔργα τῶν τὴν ἀκτίνα ἐκείνην τῆς μεγαλοφυΐας, ἧτις παρὰ τοῖς καλλιτέχναις δίδει εἰς τὰ ἀπεικωνισμένα πρόσωπα ἀκατάληπτόν τινα ψυχὴν, ἧτις εἶναι ἤδη ὡς αὐτὴ ἡ ζωὴ. Τὸ ἔργον τοῦ Βελλίνη καὶ τῆς σχολῆς του μᾶς ἐκπλήττει διὰ τῆς ὑπομονῆς, τὸ δ' ἔργον τοῦ Γεωργιόνη καὶ τῆς σχολῆς του μᾶς πληρᾷ ἐνθουσιασμοῦ διὰ τῶν θαυμάτων του. Ἐκεῖ μὲν τὸ ἔργον εἶναι τῆς τέχνης, ἐνταῦθα δὲ τὸ ἔργον εἶναι τῆς ζωῆς· καὶ ἐκεῖ μὲν θαυμάζομεν τὴν φιλόπονον ἐργασίαν τοῦ ἐργαστηρίου, ἐνταῦθα δὲ ἐξιστάμεθα ἐκ τοῦ ἀπεριγράπτου δώρου τῆς δημιουργίας τῶν καλλιτεχνῶν, ἡ δ' ἐργασία κρύπτεται ὑπὸ τὰ θαύματα τῆς δυνάμεως αὐτῶν. Ὁ Γεωργιόνης καὶ οἱ μαθηταὶ του συγκρατοῦντες τὰς δυνάμεις των, διέχυσαν ὅλον τὸν πλοῦτον τῆς τέχνης ὡς ἄσωτα τέκνα. Ἐνίοτε μάλιστα ὁ ποταμὸς ὑπερεκχειλίζεται· ἀλλὰ πρὸ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Βερονέζου καὶ τοῦ Τιντορέτου αὐτὴ ἡ πλημμύρα δὲν θέλει συμβῆ.

Οἱ τρεῖς Ἴταλοί, οἱ τρεῖς τῆς τέχνης ἐμπνευσταί, οἱ τὰ μάλιστα πεπροικισμένοι, ἦσαν ὁ Λεονάρδος δὲ Βίντση, ὁ Ῥαφαήλ καὶ ὁ Γεωργιόνης. Ὑπάρχει θεότης ἐν τοῖς τρισὶ τούτοις ἀνδράσιν. Ἴδετε αὐτοὺς ἐν τῇ ἀνοτολῇ αὐτῶν, καταναλίσκονται εἰς κώμους καὶ εἰς ἔρωτας· ἀγνοεῖ τις ποῦ σπουδάζουσι, τόσον πολὺ ἡ ζωὴ τοῦ προσκλεῖ εἰς ὅλας τὰς ὁμάς τῆς.

Τὸ ἐργαστήριον των εἶναι θορυβώδες, ἀσχολοῦνται εἰς ὄπλασκιαν, παίζουσι βιολίον, ἀπαγγέλλουσι στίχους. Αἱ ἑταῖραι προσέρχονται, αἱ βιολάνται καὶ αἱ Φορναρίναι· καὶ αὐταὶ εἰς θὰ λώσωσι ζῶν εἰς τὸν χρωστήρα, διότι δὲν θέλουν καθίσει πρὸς ἀπεικόνισιν ἐξ ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἐξ ἔρωτος τοῦ ἔρωτος.

Καὶ ὅμως πῶσα ἐργαστήρια πλησίον αὐτῶν, ἐν οἷς ἐργάζονται σοβαρῶς, καὶ ὅπου δὲν εὐρίσκουσι τὴν εὐγλωττον γαμψὴν καὶ οὐδὲ τὸ θεῖον χροῶμα! διότι ἐν τῇ τέχνῃ ὑπάρχουσιν οἱ μεμυημένοι ἐκείνοι οἵτινες τὸ πᾶν γινώσκουσι, χωρὶς νὰ ἔχωσι μάθει τίποτε. Ἄλλ' ἀπατώμα, ἐὰν τὸ πᾶν γινώσκουσι, τοῦτο πηγάζει, ἐκ τοῦ χαρίσματος, ὅπερ ἔλαβον τοῦ ἀναγινώσκον ἐκ πρώτης ὄψεως ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς, ἐκεῖ ὅπου οἱ ἄλλοι ἐξαντλοῦνται μανθάνοντας τὸ ἀλφάβητον.

Ὁ Γεωργιόνης, ὡς ἄλλος Ἀριστοῦς, ὅστις ἔγραφε τὰ ποιήματά του μὲ γραφεῖα χρυστῆν, ἐν ᾧ ἔζη ἀνεμνήτη τῇ καρδίᾳ, παραδίδων τὴν νεότητά του εἰς παραβόλους περιπετειάς, τὴν δὲ ψυχὴν εἰς τὰς γυναικας, διετήρησε πάντοτε ἐν τοῖς ἔργοις του, ὡς ἐν ἱερῷ σκηνώματι, τὸ ἄνθος ἐκείνο τῆς μυτικότητος, ὅπερ εἶχε δρῦσει ἐν τῷ κήπῳ τῶν παλαιῶν διδασκάλων, καὶ ὅπερ διαχέει τοσοῦτον ἀγνὴν καὶ συμπαθῆ εὐωδίαν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ θεατοῦ. Τὸ ἄνθος ἐκείνο καὶ ὁ Τισιανός τὸ ἔδρυσεν ἐπίσης, ἀλλ' ἐμαράνθη ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ. Ὁ Βερονέζος ὅστις ἦν πρὸς τὸν Τισιανὸν ὅ,τι ὁ Τισιανός πρὸς τὸν Γεωργιόνην, τοσοῦτον ἔμενεν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας, ὥστε δὲν ἐμερίμα περὶ τῶν ἐνδομύχων φανῶν τῶν κεκρυμμένων ἐπῶν καὶ τῆς ἀοράτου ποιήσεως.

Δὲν γινώσκει τις τὸν Γεωργιόνην, ἐὰν δὲν περιῆλθεν ὀλίγον τὸν κόσμον. Σχεδὸν δὲν ἀνευρίσκεται αὐτὸς ἐν Βενετίᾳ, ὅπου ὁ Τισιανός μᾶς θαμβώνει ἀνὰ πᾶν βῆμα· ἀλλ' ἅψ' οὐ μεθύθη τις ἐκ τοῦ ἡλίου τοῦ Τισιανοῦ, ζητεῖ τὸν Γεωργιόνην, τὴν ἤδη χρυσῆν μὲν ἐκείνην ἀγνὴν, διατηροῦσαν ὅμως τὰς ὠραίας ἐκείνας ῥοδίνους χροιάς, αἵτινες τόσον ἐνερμονίως συμμιγνύονται ἐπὶ τοῦ χρωματοπιννακίου (ἡ πυξίου) τοῦ οὐρανοῦ, ὅταν ὁ ἥλιος ἐφάπτεται αὐτῶν ὁμοιωτικῶς.

Ὁ Γεωργιόνης ἐθεώρει ἀπὸ μείζονος ἀποστάσεως καὶ ὕψους ἡ ὁ Τισιανός· ἔβλεπε δ' ἐπάνωθεν τῶν παραδειγμάτων τοῦ Βελλίνη τὰ περαδείγματα τοῦ Λεονάρδου δὲ Βίντση καὶ τὰ τοῦ Κορρεγιού.

Ἄλλ' οὐδέτερον τοῦτων ἠθέλησε νὰ μιμηθῆ· ἀλλὰ καίτοι διατηρῶν τὴν ἰσχυρὰν πρωτοτυπίαν του, ἐμελέτησε τὴν θαυμασίαν φωτοσκίασιν τοῦ Λεονάρ-

δου δὲ Βίντση. Δὲν ἐπεζήτησεν ὡς ὁ μέγας οὗτος διδάσκαλος τὴν ποίησιν τῶν σκιῶν, ἀλλὰ συχνὰ διὰ τῆς αὐτῆς ἐργασίας ἐφθασεν εἰς τὴν ποίησιν τοῦ φωτός. Ἐκεῖ ὅπου ὁ Βίντσης συλλογίζεται, ὁ Γεωργιόνης ὁμιλεῖ. Ὁ ἐκ Μεδιολάνων διδάσκαλος καταφεύγει εἰς τὰς μυστηριώδεις μοναξίας τῆς τέχνης, ὁ δ' Ἐνετός διδάσκαλος ἀγαπᾷ τὰς λαμπρὰς τῆς γραφίδος ἐπιδείξεις, ἀλλ' ἐν ἀμφοτέροις ἡ καρδία πρὸς τὸ αὐτὸ ποιητικὸν αἶσθημα τῆς φύσεως πάλουσα ἐκφράζεται.

Ὅμοιος δὲ ὑπάρχει καὶ κόσμος ἀποχωρίζων καὶ ἐνωτικὸν σημεῖον μεταξὺ τοῦ Κορρεγιού καὶ τοῦ Γεωργιόνη. Διότι ὁ μὲν Κορρέγιος διδάσκει τὴν ἔκλυτον χάριν καὶ τὸ κατακυριεῦον θέλημα, ὁ δὲ Γεωργιόνης δεικνύει τὰς ὠραίας ἐκείνας ἐκφράσεις τοῦ ἀνθρώπου, ἅς δὲν περιστέλλει ὁ φόβος τῆς ἀμικρίας, τὰς ἐλευθέρως ἐκείνας καὶ φαεινὰς διαχύσεις τῆς ψυχῆς ἐπὶ τοῦ προσώπου, αἵτινές εἰσιν ἐν ταύτῳ τὰ γνωρίσματα τοῦ κάλλους τῆς τέχνης.

Ὁ Γεωργιόνης ἐξεκόνισεν ἑαυτὸν πλέον ἢ ἅπαξ. Δύναται τις νὰ σπουδάσῃ ἐν Βενετίᾳ καὶ ἐν Μονάχῳ τὴν ζωρὰν ἐν ταύτῳ καὶ γλυκεῖαν ἔκφρασιν τῆς κεφαλῆς του, τὴν ἰσχυρὰν καὶ εὐαίσθητον. Ἡ διάνοια ἠύρνε τὸ εὐγενές ἐκείνο μέτωπον, ὁ ἔρωσ συνεκέρσασε διὰ μειδιάματος τὸ υπερήφανον ἐκείνο χεῖλος. Αὐτὸ εἶναι τὸ κάλλος, ἀλλὰ τὸ κάλλος ὅπερ αἱ γυναῖκες δὲν ἐνοοῦσι. Δὲν εἶναι τὸ κάτοπρον τῆς φιλαρέσκου, ὅπερ ὡς κάτοπρον μίαν μόνην λείαν ἐπιφάνειαν ἔχει. Ἡ τραχεῖα καὶ σύννοος ὄψις τοῦ Γεωργιόνη ἤθελεν ἐμπνεύσει φόβον εἰς μίαν κενόσπουδον· ἀλλὰ γυνὴ καλῶν αἰσθημάτων ἤθελε κυριευθῆ τὴν καρδίαν καὶ τὴν ψυχὴν.

Ὁ Γεωργιόνης, ὡς ὁ Λεονάρδος δὲ Βίντσης, δὲν ὠμολόγει ποτὲ ὅτι ἠττήθη. Μόνον ὑπὸ τοῦ ἔρωτος ἐνικήθη.

Η΄.

ΤΑ ΝΕΦΗ ΤΟΥ ΑἰΘΕΡΟΣ

Ὁ Γεωργιόνης καὶ ἡ Ῥαφαέλλα ἐξηκολούθουν γλυκυθύμως τὸ τῆς εὐδαιμονίας ὄνειρόν των. Ἄλλὰ τί ἐστὶν εὐδαιμονία; Ὀλίγος αἰθριος οὐρανὸς μεταξὺ δύο θυελλῶν. Πλὴν δὲ τούτου πόσα νέφη διέρχονται τὸ κυανοῦν τοῦ αἰθέρος;

Ἡ Σαπφώ, ἐγγὺς τοῦ νὰ βίβη εἰς τὴν θάλασσαν ἀπῆνθησε τὴν γυναῖκα ἀλιέως τινὸς ὡς πολύτεκνον γόνιμον ἄρπελον κλίνουσαν ὑπὸ τοὺς βότρους. Ἡ ἔρωτόληπτος τῆς Μυτιλήνης ἐνόησεν ὅτι ἐν τούτῳ συνίστατο ἡ ποίησις τῆς γυναικὸς πολλῷ μᾶλλον ἢ

ἐν τοῖς ἀορίστοις ἄσμασι τῆς κιθάρας τῆς, ἔτι καὶ ὅταν ἡ καρδιά πλήττει τὰς χορδὰς. Δι' ὃ ἀφῆκε κραυγὴν.

Ἡ κραυγὴ ἐκείνη ἦτο καὶ ἡ τῆς Ῥαφαέλλας.

Ἐσπέραν τινὰ ἐν ᾧ μετ' εὐθυμίας ἐστηρίζετο ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ Γεωργιόνη, αἴφνης ἐγένετο περίλυπος. Εἶχεν ἰδεῖ νεαράν τινα μητέρα κρατοῦσαν ἐν τέκνον ἐπὶ τοῦ στήθους τῆς καὶ ἕτερον ἀπὸ τῆς χειρός, — μίαν ἐξ ἐκείνων τῶν ξανθῶν Τρεβιζανῶν, αἵτινες, ἔχουσιν ἔκφρασιν γλυκειὰν καὶ παθητικὴν, εἰσι δὲ ἀγαθαὶ καὶ φιλομηδεῖς, καὶ δὲν ζητοῦσι παρὰ τῆς ζωῆς ἄλλο ἢ ὀλίγην ἀγάπην καὶ ὀλίγον ἄρτον, — αἵτινες δίδουσιν ἀφειδῶς τὴν καρδίαν καὶ τὸ γάλα των, μὴ φοβοῦσαι μήτε τὰς βασιλίσσας μήτε τὰς ποιμενίδας, πεποιοῦνται ἐπὶ τῷ Θεῷ καὶ ἀκόμη ὅταν πλήττη αὐτάς.

Τί ὠραία μήτηρ, καὶ τί ὠραία παιδιά! εἶπεν ἡ Ῥαφαέλλα, κρατήσασα τὸν Γεωργιόντην ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἐκείνου θεάματος μητρὸς γελώσης πρὸς τὰ ἑαυτῆς τέκνα.

— Ναί, εἶπεν ὁ Γεωργιόνης δίδων ἐν νόμισμα εἰς τὸ βρέφος, ὅπερ ἔπαίζεν ἐπὶ τῆς χλόης.

Ἡ Ῥαφαέλλα ἐνηγαλίσθη τὸ παιδίον.

— Κλαίεις, εἶπεν ὁ Γεωργιόνης, εἰς τὴν ἑταίραν του.

— Ναί, εἶπεν ἡ ὠραία κόρη ζητοῦσα νὰ κρῦψη τὰ δάκρυά τῆς, κλαίω διότι εἶμαι δεδιωγμένη ἐκ τοῦ παραδείσου.

— Δεδιωγμένη ἐκ τοῦ Παραδείσου;»

Καὶ μετ' ὀλίγην σιωπὴν,

«Ἐνοῶ, εἶπεν ὁ Γεωργιόνης σφίγγων τὴν χεῖρα τῆς Ῥαφαέλλας.

— Ναί, ἐννοεῖς, δὲν εἶναι οὕτω; Δὲν θὰ ἔχω ποτὲ τοιαύτην χαρὰν, διότι καὶ ἐὰν ἐγινόμην μήτηρ, δὲν θὰ εἶχον ποτὲ τὴν εὐγενῆ ὑπερηράνειαν ταύτης τῆς γυναικός. Θὰ ἠρυσθῶν ἐνώπιόν τῆς, θὰ ἠρυσθῶν δὲ βραδύτερον καὶ ἐνώπιον τοῦ τέκνου μου.

— Μὴ κλαίης, εἶπεν ὁ Γεωργιόνης. Εἶσαι εὐγενὴς κόρη, δὲν θὰ σὲ μέμφονται διὰ τὰς ἁμαρτίας σου, τὸ σφάλμα εἶναι τῆς μητρὸς σου.

— Γεωργιόνη, Γεωργιόνη μου, ἂ: μὴ κατηγορῶμεν τοὺς νεκροὺς διὰ τὰ σφάλματα τῶν ζώντων.

— Λοιπὸν, θὰ σὲ νυμφευθῶ, εἶπεν ὁ Γεωργιόνης, καὶ θὰ ἦσαι ὑπερήφανος διὰ τὰ τέκνα σου, ἐὰν ὁ Θεὸς σοι δώσει.

— Ὅχι, Γεώργη μου! τί ὠφελεῖ νὰ με νυμφευθῆς; δὲν θὰ ἔπαυον τοῦ νὰ ἦμαι ἡ ἁμαρτωλὴ κόρη τοῦ Ῥιάλτου, καὶ εἰς μάτην θὰ ἐγινόμην ἀξία τῆς θυσίας σου θὰ λέγωσι πάντοτε βλέποντές με διαβαίνουσιν. Αὕτη ἡ χαμένη κόρη! Εἶναι ἑταῖρα του;

— Ὑπάρχει Θεός, προσεῖπεν ὁ Γεωργιόνης.

— Ναί! ὑπάρχει Θεός, ἀλλ' εἶναι εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐκεῖ μόνον συγχωρεῖ!» (Ἀκολουθεῖ)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

Γαλλικὴ γραμματικὴ ὑπὸ Κ. Βαρβάτη, καθηγητοῦ τοῦ ἐν Ἀθήναις Βαρβακείου Λυκείου· ἐκδοσις τρίτη· παρὰ τῆς ἐκδότῃ Α. Γ. Παπαγεωργίῳ. 18^{0ν} Σελ. 198. Τύποις Ἐνώσεως.

— Ὁ Ἑρμῆς ὑπὸ Μιχαὴλ Χρόνη. 18^{0ν} Σελ. 47. Τύποις Ἐνώσεως.

— Γεωργίου Ν. Φιλαρέτου: Ἐκλογαὶ τοῦ 1881. 18^{0ν} Σελ. 48. Τύποις Ἐνώσεως.

— Καταστατικὸν τῆς Ἑλληνικῆς ἐταιρίας τῶν μαρμάρων τῆς Πάρου, ἐγκριθὲν διὰ βασιλικῆς διατάγματος τῆς 22 Ὀκτωβρίου 1881. 8^{0ν} Σελ. 31.

— Appel à la justice internationale des grandes puissances par rapport au grand procès de Constantinople par suite de la mort du feu Sultan Aziz adressé par Cléanthes Scalieri au nom du Sultan Mourad accusé, de Midhat Pacha et des autres Condamnés. 8° Ps. 192. Athènes imprimerie «l'Union».

— Εὐπνα Ῥωμῆ καὶ κάτω τὸ ρουσφέτι, ὄχι φράγκικο σύνταγμα, πολίτευμα ἑλληνικὸ, μὲ βασιλεία, μὲ βουλή, μὲ ἐπαρχιακὰ συμβούλια καὶ μὲ συμβούλους τοῦ βασιλεῖς, ὑπὸ Ἰωάννου Σπηλιωτάκη. 8^{0ν} Σελ. 48. Τύποις Ἐνώσεως.

— Περὶ ὀργανισμοῦ ταμείου τῶν δημοσίων χρεῶν καὶ παρακαταθηκῶν ὑπὸ Σ. Α. Δεῦμέζη. 8^{0ν} σελ. 4. Τύποις Ἐνώσεως.

Τ Ε Λ Ο Σ

ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΤΟΜΟΥ